

Cser Ferenc (Queanbeyan), Darai Lajos (Kápolnásnyék):
A magyar műveltség és a Szentséges¹
Korona jelentősége

A magyar társadalom kettőssége

A magyar műveltség jellege magában hordozza eredetét, amennyiben a magyar műveltség alapvetően az ősi emberi szemléleti módot őrzi még mai megnyilvánulásaiban is. Ez pedig a mellérendelés. Az őstörténetnek a valós, és nem az önkényesen, kevés valóságos adatra épülő hagyományos időrendben való szemléletével kétségtelenné válik, hogy a magyar eredeztetési mítoszok zöme Kr. u. IX. évszázadi Kárpát-medencei eseményekre, úgynevezett honfoglalásra támaszkodik. Az ún. honfoglalókat kívánják azonosítani és a világ távolibb részéről idehozni. A mítoszok képviselői azonban megfélemlenek a magyar műveltség sajátosságáról, hogy az ún. honfoglalás korában a Kárpát-medence lakói elsősorban nem nomád sztyeppei, hanem letelepedett földművelő műveltséggel rendelkeztek. Éppen ezért mesterkéltan igyekeznek a „honfoglalás” színterére különböző idegen – elsősorban szláv – népességet, néptörödékeket elhelyezni, holott minden adat arra int, hogy a letelepedett, földművelő őslakók voltak akkoriban többségben, így ezek nyelvének illik ebben a térségben fennmaradnia. Márpedig a Kárpát-medence lakói döntő tömegükben magyarul beszélnek, azaz ezt a nyelvet és az ehhez kapcsolódó műveltséget kell az őslakók nyelvének és a műveltségének nyilvánítanunk.

A vélt ellentmondás abban oldható fel, ha nem tagadjuk meg az egyébként is egyre nagyobb erővel áttörő kettős műveltség gondolatát, melyet a régészet ma már szinte egész Euráziára nézve általános társadalmi gyakorlatnak tekint. A magyar nyelvet és műveltséget a Kárpát-medence őslakóinak tulajdonítjuk és az ún. honfoglalókat pedig – logikusan – az őslakók fölé települt katonai elitnek, akik aztán a magyar elnevezést adták a népre vonatkozóan is, ahogy a bolgárok esetében szintén megtörtént. A Kárpát-medence kettős műveltségét számos adat mellett a „honfoglalók” emlékezetében fennmaradt vérszerződés, és majd a Szent Korona Eszme és az arra támaszkodó Aranybulla is megerősíti.

Árpád nagyfejedelem és népe nem üres országba beköltözve és nem önmagában lépett be a hatalomba, hanem itt tetemes mennyiségű őslakóval, és korábban ide érkezett telepessel kell számolnunk, valamint a megelőző hatalom birtokosaival. Számukat a mai szerzők pártállástól és hitvilágtól függően meglehetősen széles sávban adják meg, ám sokan igyekeznek ezt a számot fölöttébb kis értéken tartani, mert érzik, tudják, hogy nagy érték mellett a Kárpát-medence lakóinak magyar nyelve egyszerűen megmagyarázhatatlan ellentmondásokhoz vezet. Már pedig, ha figyelembe vesszük az első komolyabb népszámlálási összesítés adatait, miszerint a Kárpát-medencében közvetlenül a tatárjárás előtt 3 millióan éltek, akkor ez a szám nem lehet lényegesen kisebb, mint 1 millió, de elérhette a 1,5 milliót is. Középkori körülmények között a lakosság szaporodásának üteme ugyanis nem nagyon haladhatta meg azt a mértéket, aminek során két évszázadonként megduplázódott.²

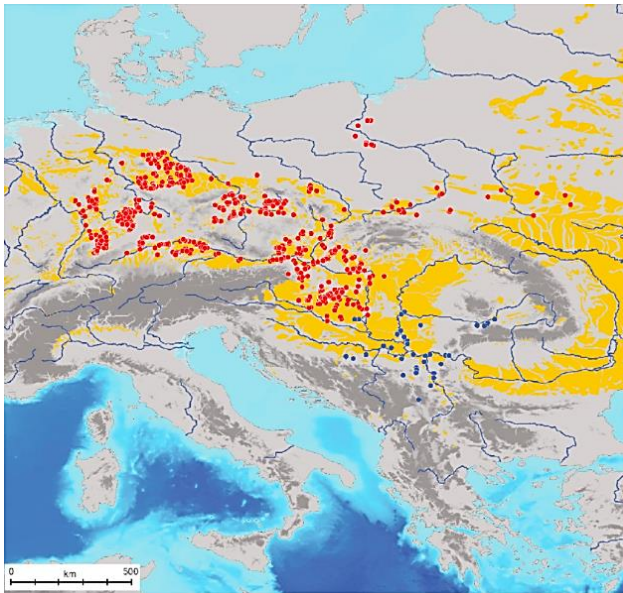
Annyi mindenesetre kétségtelen, hogy Árpád katonai erejének hatalomra kerülésekor a Kárpát-medencének volt egy figyelmen kívül nem hagyható nagyságú letelepedett földművelő lakossága. Azt is tudjuk, hogy az újkőkorszaktól kezdődően a Medence, amin a Kárpátok

¹ E kifejezés találmányát Dr. Csámpai Ottónak köszönhetjük.

² Vessd össze Kováts Zoltán: „A népességfejlődés vázlata a honfoglalástól 1920-ig.” *Magyar Történelem – Tízezer év ezer oldalról. Oktatási segédkönyv 1. ZMTE, Zürich–Budapest, 2002.* 402-416. ISBN 963 86100 1 8 és ISSN 2297-7538 [Acta Historica Hungarica Turiciensia 28. évf. 1. szám.](#)

koszorúján belüli egész területet értjük, folyamatosan lakott volt, s hogy azon belül több, magas szintű – bár nem városias jellegű – műveltség élt, köztük a Keleti-Kárpátok, s Erdély körzetében olyanok is, amelyek több évezredig virágoztak. Ez utóbbiak – a Kárpát-medencén belül és a Kárpátokon túli keleti löszös területekre a Dnyeperig kinyúlóan – fémfeldolgozó, földművelő, egyenrangúságra épülő társadalomban éltek egészen a római korig.

Az ilyen letelepedett társadalomnak föltétlenül jól kifejlett nyelvvel kellett rendelkeznie, és e nyelvet az utódnyelvek között meg kell találni. Egy hosszú ideig zártan, sűrűn letelepedett társadalom utódnyelvet keres, és ugyanezen a területen találunk egy magas szinten fejlett nyelvet, amely viszont hosszú ideig zárt, letelepedett életformában élő telepet keres. A logikus megoldás az, hogy a kettő összetartozik. Ez pedig a Kárpát-medencében a „honfoglalás” idejétől kétségtelenül igazolhatóan jelen lévő magyar nyelv és magyar nyelvű népesség.

1. ábra. A vonaldíszes kerámia (Linear Bandkeramik – LBK) európai elterjedése a földművelőkkel együtt a löszös talajokon (Vinča: kék, a legkorábbi LBK: piros pontok).³

Korábban bemutattuk Kárpát-medencei földművesek európai minden irányban kirajzását a jelen előtt már jóval több mint féltucat évtől kezdve (1. ábra), ami vitte az itteni műveltséget, és minden bizonnyal a – magyar – nyelvet is.⁴ Lásd az etruszk kapcsolatot,⁵ de a görög és latin, és

³ Raiko Krauß, Jörg Bofinger, Bernhard Paul: “LBK & Vinča – Formation and Transformation of Early Neolithic Lifestyles in Europe in the second half of the 6th millennium BC.” *Quaternary International* Vol. 560-561, 2020.09.10 1–4. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1040618220302482?via%3Dihub>

⁴ Cser Ferenc, Darai Lajos: „A magyar azonosság kérdésköréhez.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 27/1.

⁵ Faragó Károly: „Az etruszk nyelvi rejtély kulcsa.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31/1. Timaru-Kast Sándor: „A magyar nép és a kelták: eredetünk és környezetünk.” Az etruszk rejtély c. fejezet. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36/2. 283–318. Mutatványok Fabó László Pál: Etruszk jelvarázs. Bölcsesség, humor, szex a közeli ókorban (JátSzol Kiadvány, Budapest, 2007. ISBN 978-963-06-2084-0) című könyvéből: Fabó László Pál: „Két etruszk felirat olvasata.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 39/2. Fabó László Pál: „Jelről-jelre olvasni! Egy etruszk szobor és két aranyérem feliratának olvasata.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 39/2. Fabó László Pál: „Hat etruszk írásfejtés.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 39/3.

így az újlatin, valamint a germán és szláv nyelvek is rendelkeznek elég nagy hasonlósággal ahhoz, hogy a vérségi-genetikain túl a nyelvi kapcsolatot is megerősítsék.⁶ A nyelvi hatást sokan képesek kimutatni a Kárpát-medencétől távoli területeken is, igen korai időben.⁷ Erre azonban kevés figyelem jut nálunk, aminek az okát most nem szeretnénk boncolgatni, de az nyilvánvaló, hogy nemcsak tudományos szempontok játszanak közre. Így aztán nagy lehetőségek vannak e téren a kutatásra, végére járni és megfelelő magyarázattal ellátni ezt az igen összetett jelenséget. Összetettségét mutatja, hogy – amint ezt is bemutattuk már – a földművelők kirajzását megelőzte a rénszarvasvadászok északra távozása az utolsó jégkorszak végén, valamint a neandervölgyi korszak emberének a hatását is figyelembe kell venni, aki elterjedt az egész Földön.⁸

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a magyar nyelv hihetetlen mértékű fejlettségét sem, különösen nem annak a fényében, hogy amióta magyar nyelvű irodalom elérhető, ez a fejlettség szinte semmivel sem volt alacsonyabb szintű, mint manapság. Heltai Gáspár 1553-ban kinyomtatott magyar nyelvű krónikája mai füllel hallva is hibátlanul és teljes terjedelemben érthető. Ugyanez érvényes a hasonló korban elkészült magyar nyelvű bibliafordításra, a Károli-féle Bibliára is. Még inkább azt lehet mondani, hogy nyelvünk azóta inkább lepusztult, hiszen Heltai a múltat kifejező igeidők oly gazdag tárházát vonultatja fel könyvében, amelyet aztán a XIX. századi nyelvújítók igyekeztek kiirtani – sikerrel. Ma már nem használjuk sem a félmultat, sem az összetett múlt idős szerkezeteket, jóllehet, még megértjük azokat.

Korábbi magyar nyelvű anyagok, a Tihanyi Apátság alapító⁹ levele, a Halotti Beszéd, az Ómagyar Mária-siralom¹⁰ szövegei azt igazolják, hogy már a XI-XIII. századi magyar nyelv fejlettsége is a maihoz hasonló volt, nem történt néhány évszázad alatt egy hatalmas ugrás, és aztán évszázadokig semmi. Götz László ugyancsak emellett foglalt állást, hogy a magyar nyelv az elmúlt 8 évszázad alatt alig változott, és a korai „hibásnak” vélt magyar szövegek a latin írással történő átírás hibáira vezethetők vissza.¹¹

Sem akkor, sem azt követően még évszázadokig a magyar nyelv nem képezte az államnyelvet, mert az a latin volt. Az uralkodó nemesség nyelve, a közigazgatás, a bíróságok, az oktatás, az egyházi szertartás nyelve latin volt, ezért a magyar nyelv fennmaradása és egységesülése nem tulajdonítható az akkori felső osztálybeliek erényének. Ezért minden olyan feltételezés, hogy a magyar nyelvet a nem magyar anyanyelvű alacsonyabb osztálybeliekre rákényszerítették – magyarul: magyarosítottak – elvetendő. Nincs meg rá sem a közeg, sem az igény, sem a lehetőség. Ezért a magyar nyelv a 'honfoglalás' korában is a széles néptömegek

⁶ Aczél József: *Ósgörög eredetünk és a kun-szittyá nyelv*. Egyházmegyei Könyvnyomda, Veszprém, 1924. (Reprint Dr. Aczél József: *Ósgörög eredetünk és a kun-szkíta nyelv*. Frig Kiadó). Baráth Tibor *A magyar népek őstörténete*. Somogyi Zoltán Egyesített Kiadása, New York, 1997. http://www.magtudin.org/B_T_A_magy_nep_ostort_1_, http://www.magtudin.org/Barath_T_A_m_n_ostort_2_, http://www.magtudin.org/Barath_T_A_m_n_ostort_3_.

Varga Csaba: *Ógörög: régies csángó nyelv*. Frig Kiadó, 2006. Varga Csaba: *Ógörög: régies csángó nyelv*. Frig Kiadó, 2006. Varga Csaba: *Szavaink a múltból. Magyar-angol, magyar-ógörög, magyar-héber, magyar-orosz, magyar-német és további szöveggyűjtemények. Végző következtetése*. Frig Kiadó, 2010. Varga Csaba: *Szlovák, a kismagyar nyelv, avagy: a szlovák nyelv a magyar nyelv egyik sajátos változata*. Frig Kiadó, 2010. <https://www.leventevezer.extra.hu/Kismagyar.pdf>.

⁷ Darai Lajos: „Révész szerint a Kárpát-medencei őshaza összeegyeztethető a finnugor nyelvészettel.”

Acta Historica Hungarica Turiciensia 25/3. Fábán Sándor: „A parazita áfium ellen való magyar orvosság.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38/1. Darai Lajos: „Mégis volt szfinx, és mégis magyar. Révész megfajította a tordai szoborfeliratot.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 39/1. Fábán Sándor: „A parazita áfium ellen való magyar orvosság.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38/1. Peter Revesz: „Decipherment of 3rd-7th Century Hungarian Inscriptions.” <https://www.youtube.com/watch?v=fg3UKKwZ9k0&t=48s>.

⁸ Cser F., Darai L.: „A mellérendelő magyar társadalom kialakulása”. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31/5. Darai Lajos: „Sokkal korábbi ellenkező irányú népmozgás.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38/3.

⁹ Valójában adományozó.

¹⁰ Mészöly Gedeon: „Az Ó-magyar Mária-siralom nyelvtörténeti és stílustörténeti magyarázata.” *Acta Philosophica* 8. Kolozsvár. 1944. Glatz Ferenc: *Magyarok Krónikája*. 2. kiad. Officina Nova, Bp. 1996. 113.

¹¹ Götz László: *Keleten két a nap*. Püski, Budapest. 1994. 540.

nyelve lehetett, és nem föltétlenül a „honfoglaló”, az uralkodó katonanépé. Nem azoké, akiké a krónikák sora, de még az ő magyarnyelvűségük sem kizárható.

A társadalom kettőssége egyértelműen látszik a „honfoglalást” követő magyarországi társadalom működésében, felépítésében is. A „honfoglalók” területi megoszlása is azt mutatja, hogy a löszös területeken, a dombvidéken a Kárpát-medence eredeti lakossága élt, míg a katonanépek az állattenyésztéshez előnyös folyóvölgyekben, sztyepei jellegű területeken telepedtek és folytatták hagyományos életformájukat. Ezeken a területeken lehet megtalálni azon jelképeket is, amelyek a sztyepei nagyállattenyésztőket jellemezték, az ország hatalmas más részein azonban a növényi jelképek maradtak továbbra is az uralkodók.

A magyar műveltség és forrásai

A magyar népi művészet, emlékezet alapvetően mellérendelő szemléletű, és pontosan ugyanez mondható el a nyelvünkre vonatkozóan is. Ábrázoló művészetünk valójában a lélekelemeket ábrázolja – a levegőt, mint madarat, a tüzet, mint napot, a vizet béka, kígyó vagy meanderező hullámvonalaként, és a földet növényként. Magyar különlegesség, hogy egyetlen növényi száron számtalan különböző jellegű virág nyílik, de alapvetően két típusba sorolhatók a virágok: kelyhes virág, mint pl. a tulipán, vagy sokszirmú, mint pl. a rózsza vagy a margaréta. Ez a viráglánc nem a tudatlanság, hanem a családi eredet bizonyítéka, ugyanis a virágok a családból származó lelkeket jelenthetik, és ezek közül a kelyhes virágok a termékenységet biztosító nőt.

2. ábra. Magyar tulipánábrázolások¹² és kehelyalakú virágok¹³ és buzsáki himzés.¹⁴

A magyar műveltség kiemelten tiszteli a nőt. A házasságba egyenértékű felek lépnek, és ettől kezdve a család, mint egység két egyenértékű részből tevődik össze, és jelentőségét tekintve mindkét egyedet meghaladja. Ebbe a családba integrálódnak aztán az utódok. A család – ideértve a háromnemzedékes nagycsaládot is – a magyar műveltségnek évszázadokig visszakövethető fontos eleme. Itt nem az ősök kiléte, hanem a család egységessége a fontos. A magyarok nem nevezték meg önmagukat, – ami érthető, hiszen lélekhívók voltak, nem pedig megszemélyesített, és ezért nevesített isteneket hittek – így még legkorábbi Árpád-házi okleveleken sem találkozunk családnevekkel. Családneveket, nemzetségneveket Árpád uralkodó néprétege és az általuk nemes lovagokként meghívott idegen – főleg olasz és germán – nemzetségek képviselői hoztak magukkal. Tömegével láthatjuk az Árpád-kori oklevelekben előforduló ún. várjobbágyok nevét, amelyek

¹² Kiszely István: *A magyarság őstörténete. (Mit adott a magyarság a világnak.)* Püski, Budapest, 1996. 587.

¹³ Lükő Gábor: *A magyar lélek formái.* Exodus, Budapest, 1942. 43. kép, XVII. tábla.

¹⁴ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/b-71FB5/buzsaki-himzes-72226/>

magyar nyelven szólnak hozzánk.¹⁵ A nemesség nevei azonban nem. Mégis, Anonymus krónikájában az Árpád hadához csatlakozó földműves nép hét kunkapitányának neve magyarul szólal meg. Árpád saját kapitányainak a neve ugyan a későbbiekben mind előfordul névként Magyarországon, ámde magyar értelmük nem világos.

A mellérendelő szemléletet és az erre alapuló életformát tükrözi, hogy még a török időszak végén is a magyar falvak közel egyharmada faluközösségekben élt.¹⁶ Ez az arány a korábbi időben csak nagyobb lehetett. A faluközösségekben nincs földtulajdon, a földön közösen gazdálkodnak. Éppen ezért tekintették a nyugati történészek ezt az életformát elmaradottnak, és vele szememben haladónak a hűbérurit, mondván, ha a paraszt nem tudja melyik az ő földje, akkor nem tudja, hogy mit is kezdjen vele. Ugyanakkor valójában ez nem zárja ki a műszaki fejlődést, hiszen a közös földön a föld kimerülésének elkerülése végett a termékeket célszerű váltogatni,¹⁷ és egyes termékekre specializálódott termelő azért tisztában van vele, melyik az a földterület, ahol a különleges tudását alkalmazhatja. Ez pedig egyáltalán nem csökkent a termelékenységet, sőt növeli.

A mellérendelő szemléletű ember hitvilágának alapja a lélek-hit. A lélek adja az ember életének sarkalatos lényegét. A magyar nyelv még a mellérendelő felfogást tükrözve nevezi meg a lélekkel kapcsolatos fogalmakat. A lélek az emberben lakozik, azzal alkot egységet. Sem az ember nincs a lelkének alárendelve, sem a lelke az embernek. Egyenértékű a kapcsolat. A környező népek és műveltségek azonban már másként tekintenek a lélekre. Náluk a lélek már elszakadt az embertől és személyes alakban az ember fölé kerekedett, az embert isteni alakban maga alá rendelte.

Mi a természet elemeit lélekelemekként fogjuk fel, ezek a következők: A tűz a fény, a szellemi erő, – az apa, – jelképe és sok esetben forrása a Nap. A föld a termékenység, – az anya, – jelképe változatos, de leginkább a növény, annak is a magva. A víz a megtermékenyítő erő, – a fiú, – jelképe ugyancsak nagyon változatos, mint pl. hal, kígyó, béka, vagy egy hullámvonal. A levegő az éltető erő, – a lélek, – legismertebb jelképe a madár. A magyar népi ábrázolásban ezek az elemek nem alakulnak „családdá”, nem kapnak személyes jelleget. A melléjük illesztett személyi fogalommal csupán utalni kívánunk arra a szerepre, amit a lélekelemeket megszemélyesítő műveltségeknél ezek az elemek betöltöttek.

A legtisztábban ezt a szerepkört az ősi egyiptomi hitvilágból ismerhetjük meg. Később a fogalomrendszer Platón, majd a gnosztikusok hitvilágában jelent meg. A keresztény hitvilágban

¹⁵ Dr. Nagy Sándor: *A Magyar Nép Kialakulásának története*. Hídfő Baráti Kör Kiadása, Garfield, 1987. http://www.magtudin.org/NAGY_Sandor_A_magyar_nep_kialakulasanak_tortenete.pdf. Nagy Sándor megjegyzi még, hogy a magyar történészek mennyire nem olvassák a latin nyelvű középkori okleveleinket. Helyette a már idézettek ismételtetik. S nem a kéziratos vagy lappangó oklevelekről beszél, hanem már kinyomtatottokról: „Sem történetíróink, sem nyelvészeink nem tanulmányozták át az Árpád-kori kódexanyagunkat, vagyis a nyomtatásban is megjelent történeti és jogi okleveleinket. Egyetlen történetírónk sem hivatkozik ezekre, hanem a már mások által megírt, kész könyvekre. Így a régi tévedések tovább élnek. Pedig az Árpád-kori kódexanyagunk 63 vaskos, darabonként átlag 800 oldalas kötetet tesz ki, amelyekből a kutató történetíró pontosan meg tudja állapítani az Árpád-kori magyar nép társadalmi, gazdasági és jogi berendezkedését és ezek fejlettségét.” (I. m. 7.)

¹⁶ Tagányi Károly: „A faluközösségek története Magyarországon (1878).” *A magyar néprajz klasszikusai. Az ősi társadalom magyar kutatói*, Szerk.: Ortutay Gyula. Gondolat, Budapest. 1977.

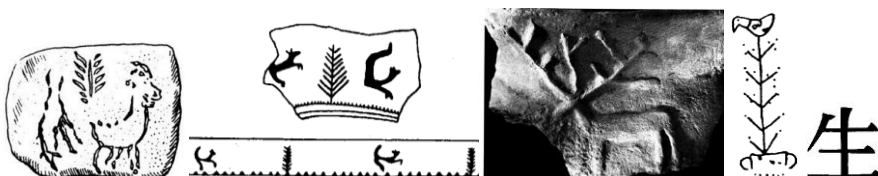
¹⁷ A falvak határai még a két világháború között is ugyanúgy néztek ki nálunk, amikor kisebb-nagyobb parcellatulajdonosoké volt a föld, mint a szocialista térszerkesztés után, amikor minden 'közös' lett, azaz a dűlők egészen nagy táblákban ugyanazt termelték. Például a hangácsi határban, abban a sorrendben, hogy a búza alá megtrágyázták ősszel a lóhere sarjút, majd a búza után kukoricát vetettek a következő évben, az után meg árpát, de abba lóhere magot keverték, így az árpa learatása után még ősszel friss, ún. csikóherét kaszáltak, majd a következő évben a lóherét kétszer is kaszálták, illetve kisebb területet meghagytak a második kaszálás idején maglóhereként aratni. Mindezt egyszerre kell elképzelni, azaz más-más dűlőben mást-mást vetettek mindig. Ezen kívül még voltak kenderföldök, répa-földök, kiskertek, szőlők, legelők, gyümölcsösök, erdők stb, úgyhogy ténylegesen mégis változatos képet mutatott a határ.

az anya szerepköre kizáródik, a lélek is csupán jelképesen marad meg, a Szentháromság egyik alárendelt szerepköréeként, mint Szentlélek. A jelképeket azonban bőven megtaláljuk a mai magyar népművészet képi ábrázolásában, de népmeséinkben, legendáinkban és népdalainkban egyaránt. Példaként tekintsünk egy dunántúli tükrösrre (3. ábra). A kőalak és annak arany alapszíne a Napot idézi, a sellő a vizet, a sellő kezéből kisarjadó növény a földet, és annak tetején álló madár a levegőt. Hogy ne is legyen kétségünk ez utóbbi iránt, csőréből további növényt „lehel ki”, azaz életet teremt. Ugyancsak a mellérendelés jelenik meg a keleti vallások ősi alakjaiban. A lélek a meghatározó ezekben a vallásokban és ez a lélek örökéletű, halhatatlan. A lélek az egyénhez tartozik és az egyén lelke a változások során több alakban is megjelenhet és a létének célja a világlélekhez való visszatérés. Ebben a felfogásban az egyén szerepe az, hogy a lelkét felkészítse a visszatérésre, az egyesülésre – hitfelfogástól függően esetleg az örök körforgás befejezésére.

3. ábra. Két Somogy megyei tükrös fenékrész többszínű pecsétviaszberakással.¹⁸

A lélek és az élet szorosan egymáshoz kötődik, aminek az ábrázolását a legősibb társadalmaknál is megtalálhatjuk. Az életet magát a legrégebbi alakjában az élet fája jelképezte és ez a jel megtalálható mind a kínai, mind pedig a japán jelek között, mint az élet jele. A fa tetején virág és madár is lehet (4. ábra). A lélek és az élet fája egymáshoz rendelt, egyik sincs a másíknak alárendelve. Az bronzkorszak eleji Óreg-Európa vonaldíszes kerámia műveltségei, a magyar népi hagyományok és nyelv, valamint a mai keleti műveltségekben több közös vonás található. Ezek lényegileg mind a mellérendelő szemlélet megnyilvánulásai.

4. ábra. 7500 éves életfa Tatárlaki táblán, 7000 éves életfa a kukutyini műveltségből,¹⁹ csépai kora rézkori szarvasagancs életfa,²⁰ nógrádi életfa madárral²¹ és kínai és japán írásjel: élet.

A közös vonásokban első a lélekhit. Az embert a vele együtt létező lélek határozza meg, az emberi lényegét valójában a lelke jelenti. Az emberi élet sem rendelkezik határozott céllal, csupán azzal, hogy a lelke ettől a világtól majd megszabaduljon. A magyar műveltségben ez nem

¹⁸ Madarassy László: *Dunántúli tükrösök*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1932. 9. és 11. kép. https://real-eod.mtak.hu/6700/1/MTA_Konyvek_351300_000944037.pdf.

¹⁹ Marija Gimbutas: *The Goddesses and Gods of Old Europe 6500-3500 BC Myths and Cult Images*. Thames and Hudson, 1982. 171.

²⁰ Kalicz Nándor: *Agyag istenek*. Corvina, Budapest, 1970. 8. kép.

²¹ Kiszely 1996. 510.

emelkedik bölcséleti szintre, megmaradt a kereszténység árnyékában a jóra törekvés mozgató erejeként.

Közös a teremtéslegendák hiánya. Ez a mellérendelő szemlélet logikus következménye. Néprajzosok keserves próbálkozásai sem vezettek eredményre abban, hogy magyar teremtéslegendát fölfedezzenek. Az Árpád-család legendái sem valódi teremtéslegendák. Azokon a későbbi biblikus felfogás süt át, hiszen azokat már a keresztény papság fogalmazta meg, rögzítette írásban. A keleti filozófia sem él a teremtés gondolatával, a lélek ugyanis örök, nem pedig teremtett náluk.

Közös még a néven nevezett istenek hiánya. Ugyan a mai keleti hitvilágban (hinduizmus, dzsainizmus, buddhizmus, sintoizmus) az alárendelés jelképei és így megszemélyesítettek is jelen vannak, mégis ezek alapvetően ma is a lélekhitet jelentik. Néven nevezett istenek hiánya egyben a személyek megnevezésének a hiányát is jelenti. Ezért a mesében nálunk csak királynő, csak kondásfiú szerepel, akiknek nincs nevük. A néven nevezett istenségek egyenesen vezetnek az alárendelő szemléletben oda, hogy az egyén magát az istenségétől eredezteti, ezért annak nevét is a nevében viseli.²²

5. ábra. Galgóczi, bezdédi, tarcali, bodrogyécsi, szolyvai, dunavecse-fehéregyházai, eperjeskei, túrkevei, rakamazi, szolnok-strázasahalmi, bárándi, banai, karosi, kiskunfélegyházai, túrkevei, és a cseremiszi tarsolylemez rajza, illetve fényképe.²³

Közös a ragadozó állatok hiánya a népi művészetben. Mind a magyar, mind a keleti népi művészet elsősorban növényi motívumokat ábrázol, vagy csendes tájképet, ahol a madár, a lélek

²² A királyok a fölkhetség útján váltak az istenek utódává, ennek köszönhetően felfedezhetők a királyok nevében a különböző istenek neve. Például Thutmózsizs Thot utódja, Amenhotep Amun kedveltje, vagy Ekhnaton életet adó Aten kifejezést rejti.

²³ Huszka József: *A magyar turáni ornamentika története*. Budapest, 1930. 70-75. Reprint Budapest, 1996. https://psv4.userapi.com/...TUG4UkPpswcIphrX2oz4V/A_magyar_turani_ornamentika_tortenete_-_1996.pdf. Hapák József fotói: *A honfoglaló magyarság*. Kiállítás katalógus. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1996.

jelképe az állati szereplő. Ragadozó állatok vallási megjelenítése későbbi, immár határozottan alárendelő hatások eredménye. Ez a keleti vallásokban kimutatható, de megjelenésük az eredeti hitvilágra való ráakodásként értelmezhető, későbbi folyamat. A magyar műveltségbe csak nyomokban kerültek be e jelképek. Például igen sok virágmintás, „palmettás” tarsolylemez találtak nálunk (banai, bárándi, besenyőtelki, bodrogvécsi, budapest-farkasréti, dunavecse-fehéregyházi, eperjeskei, galgóczi, karosi, kenézlői, kiskunfélegyházai, rakamazi, szolnok-strázsahalmi, szolyvai, tarcali, tiszabездédi, túrkevei, tuzséri, újfehértói, stb.) és nincs rajtuk ragadozó állat, míg cseremiszt tarsolylemezéből csak egyetlen van, rajta két azonos ragadozó állattal (5. ábra).

Közös az állatövi kozmikus elemek hiánya. Mind a magyar, mind a távolkeleti műveltségek az északi félteke magasabb szélességi körén helyezkednek el, ezért az éves időjárás és fényváltozások meghatározók. A kozmikus szemléletben ezért nem az Állatöv a jelentős, hanem a napfény változásai. Az állatövi elemek bölcséleti hiánya az égi parancs hiányát jelenti. A távolkeleti műveltségek bölcséletében manapság már megtalálható néhány ragadozó állat is, de a Jupiter ciklus (12 év) értelmezésében nem a ragadozó állatok a meghatározók. Mindezek a magyar csillagszemléletből hiányoznak, s hiányoznak az ausztrál bennszülöttek szemléletéből is.

Közös a növénytermelő gazdaság. A magyar és a keleti műveltségek alapvetően letelepedettek, növénytermelők voltak. A magyar gazdaság a gabonára, a keleti a rizsre alapozódott. A letelepedett gazdaságok éves ciklusok alapján élnek, a növényi táplálék megteremtése és annak feldolgozása közösségi felfogásra ösztönöz.

Közös a főző konyha. A növénytermesztés és fogyasztás alapvetően főző, és nem sütő konyhát igényel. Mind a magyar, mind a keleti konyhák alapvetően főző konyhák. A magyar konyhában a leves meghatározó jelentőségű.

A nagy sűrűségben letelepedett társadalom faluközössége hatékonyan tudja megvalósítani a társadalmi oktatást, a bíráskodást, a szociális ellátást és egészségügyi szolgáltatást. A magyar faluközösségekben ismert volt a táltos (tátos–tudós) fogalma. Sokan a táltost a sámánnal azonosítják, ami durva tévedés. Ugyancsak annak tekinthetjük, amikor a perzsa mágusokkal teszik azonosná őket.²⁴ A magyar népmesék táltosai, ha átváltoznak valamivé, akkor leginkább lélekjelképeknek felelnek meg. A favakban élő táltosok pedig a műveltséget fenntartó, az egész területen egységesítő és továbbfejlesztő tanítók, papok, orvosok, bírák lehetnek. Semmi közülük nincs a szibériai sámánokhoz. A Kárpát-medencében nagyon kevés nyom utal a sámánhitre, azok is a sztyeppei népek által megszállt és használt sztyeppei jellegű területekről származnak, azaz nem a Kárpát-medence földművelő őslakóinak hitét tükrözik.

6. ábra. Felújított istállóskői csontfurulya (Kr. e. 45.000), és 10.000 éves rovásírásos csontfuvola fejlett betűösszevonásokkal (ligatúrákkal).²⁵

²⁴ Bunyevác Zsuzsa: *A Szent Grál és annak magyar vonatkozásai*. Alexandra Kiadó, Pécs. 2007. 162. Marton Veronika személyes közleményére hivatkozva: TAL.TAS = *bölcs úr* – ebből vezeti le a fogalmat. Szerinte TAL sumér szó jelentése bölcs. Valójában a TAL szónak ilyen jelentése nincs, tálat jelent, mint a magyarban. TAS szót Halloram sumér szótára nem tartalmaz, TAL:TAS-t sem. Az egyetlen viszonylat, amelyben ez a szótag előfordul – (gtildei) taškarin, taskarin[TÜG]: *box shrub or small tree (or its heavy, hard wood) (may be Akk. loan)*. – Magyarul: puszpáng bokor vagy alacsony fa, vagy annak kemény fája, – föltehetően akkádból kölcsönzött szó.

²⁵ Kozák József: „Az istállóskői csontfurulya és rokonai” *Honlevél – a Magyarok Világszövetségének lapja*. 2007. március. Josef Kleibl: *Ádám nyomában*. Móra Kiadó, Budapest, 1973.

A táltos rendszer, egyetemben a Kárpát-medencében az újkőkorszakot megelőzően ismert rovásírással (6. ábra), megmagyarázza mind a nyelvi egységességet és fejlettséget, mind pedig az alapvető ábrázoló művészeti jelleget.

Ugyancsak kiemelkedő jelentőségű, hogy a magyarok zenei anyanyelve pentaton. Ez ugyan a türk népekre is jellemző, mégis a Kárpát-medence ebből a szempontból jelentős hely, hiszen itt találták meg a legősibb fűvös hangszert, – medvecsontból készült háromlyukú furulyát – amelyen ötfokú dallam volt megszólaltatható. A forrás pedig a Bükk-hegység aurignaci műveltsége, az Istállóskői-barlang (6. ábra). A pentaton zene egyébként Magyarországtól keletre, a ragozó nyelvű, földművelő lakosság műveltségében elterjedt, északra, délre, nyugatra azonban nem. Egyetlen kivételt ebben az írek képeznek, a fentebb vázolt földművesek odáig terjeszkedése miatt.

A katonai uralkodók műveltsége és annak forrásai

A magyar műveltségről mondtak a sztyeppe katonanépeire vonatkozóan egyáltalán nem állnak – az egyetlen kivétel ez alól, hogy a türk sztyeppe-lakók zenéje is pentaton harmóniára épül. A lovas pásztorok ábrázoló művészetére a ragadozó állatok – az oroszlán, a sas – a jellemzőek (7. ábra). Ezeket leginkább a szkítának mondott művészeti leletekkel – a kurgánokból kiásott aranytárgyakkal – lehet igazolni. A „honfoglaló” katonanépek nemzetségjegyei részben a hadi címereikről, részben pedig a tarsolylemezeikről is megállapíthatók, különösen, ha ezeket összevetjük a Kárpát-medence nem sztyeppe területén földet művelők hasonló jelképeivel. A „honfoglaló” sztyeppeieknél a nemzetségcímerek ragadozó állatot – egyetlen esetben halat – tartalmaznak, – a letelepedetteknél meg nem találkozzunk címerekkel. A sírokban található tarsolylemezeknél azonban a jellegzetesség-beli különbségek jelentősek.

7. ábra. Ragadozó állatábrázolás sztyeppei leleteken: altáji nyeregkápán, szkíta öntőmintán.²⁶

A Kárpát-medencében a honfoglalás korából ugyanis számtalan tarsolylemezt találhatunk. Ezeknek gyakorlatilag sehol másutt nincs hasonló megfelelője.²⁷ Csupán egyetlen a honfoglalás korából származó tarsolylemezt találtak a Kárpát-medencén kívül, mégpedig a cseremiszek földjén (5. ábra). Egymással összehasonlítva elmondható, hogy a magyar tarsolylemezen indás, virágos, növényi jelképek látható, amit életfának értelmeznek, míg a cseremisztarsolylemezen – a sztyeppe műveltségének megfelelően – az élet fáját ragadozó négy lábú állatok „védik” (vagy támadják). A két felfogás közötti különbség meggyőző. Minthogy szinte kizárólag csak a Kárpát-

²⁶ László Gyula: *Hunor és Magor nyomában*. Gondolat, Budapest, 1967. 22-23, 44-45.

²⁷ Dienes István: *A honfoglaló magyarok*. Corvina. Budapest. 1972. 60-61. A képet árnyalja egy új tanulmány, de a lényegen nem változtat: Fodor István: Honfoglaláskori tarsolylemezeink és keleti párhuzamaik. [Magyar tudomány 2017. június](#).

medencén belül található a tarsolylemezek, azok sztyepei eredete ezért hitelesen nem állítható. A fordított eredet azonban elképzelhető, jóllehet, ezt a régészek nem veszik számításba.

A „honfoglaló” katonanépek hitvilágára vonatkozóan nincs pontos értesülésünk. Amennyiben a manicheus hitvilágnak hódoltak, – és erre vonatkozóan vannak írásos adatok – akkor megintcsak arra a következtetésre kell jutnunk, hogy Árpád népe műveltségét tekintve a turk népekhez állt közel. Padányi Viktor határozottan tagadja, hogy a hunok turk népek lettek volna, és ezzel párhuzamosan azt is, hogy a „honfoglaló” katonanépek is azok lennének.²⁸

A Szentséges Korona eredete és szerepe

A magyar királyi koronára a latin név volt használatban mindig: *Sacra Regni Hungarici Corona*, azaz magyarul körülbelül: *A Hun Törzs Országának Szentséges/Megszentelt Koronája*,²⁹ de igazából legfordíthatatlan, mert például a Regni Hungarici valódi jelentését nem tudjuk, csak találgatjuk: Hun Országé? – vagy csak Hungáriáé? – esetleg Hun Ország Királyságáé? És mivel a sacra nem szent, hanem szentséggel megszentelt, azaz szentséges, jelentésű latin szó, valójában félre lett fordítva a megnevezés, és úgy van beállítva manapság már, mintha mindig használatban lett volna a Szent Korona kifejezés. Ám nem véletlen a Sacra szó az elnevezésben, mert ugyan a keresztény szentsége szentelte meg a Koronát, de az nem keresztény szent ember, hanem tárgy, amelynek személyiséget tulajdonít a magyar történelmi hagyomány és a szokásjog. E jellegéről a hagyomány szentsége miatt sem lehet lemondanunk. Viszont mivel az egyház nem tiltakozik amiatt, hogy a szentekkel kerül egy sorba egy tárgy, az azt jelenti, hogy Szentséges értelemben értett a Sacra. Akkor pedig nincs indoka nem ezt a szót használnunk, és ennek rövid változata a Szent Korona.

8. ábra. *Sacra Regni Hungarici Corona*.³⁰

²⁸ Padányi Viktor: *Dentu-Magyarica*. Turul Kiadó, Veszprém. 1989. 246. Bizánciak szerint szabírok, más bizánciak szerint masszagéták voltak.

²⁹ Bölöny József: „Sacra Regni Corona.” [Történelmi Szemle 1978/2](#). Bölöny József: „Sacra Regni Hungarici Corona.” *A Harmadik (londoni) Magyar Őstörténeti Találkozó előadásai és iratai*. London, 1988. Budapest–Zürich, 1999. 42. [Acta Historica Hungarica Turiciensia XIII. évfolyam 1. szám](#). Csihák György: „Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Megszentelt Koronája és a közjogi rendezés ma.” *Magyar történelem. Tízezer év ezer oldalról. Oktatási segédkönyv*. Budapest–Zürich, 2002. 417. [Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 1. szám](#).

³⁰ https://wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a7/Hungarian_Parliament_002_Flickr_granada_turnier.jpg.

1001-ben, miután egyértelműen bebizonyosodott, hogy a világvége – amit a keresztény nyugat egyöntetűen várt – mégsem következik be, Vajkot, Géza fejedelem fiát, a római pápa valamilyen közreműködésével a korona körül, e koronával királlyá koronázták, és ettől kezdve ismert Magyarország, mint Magyar Királyság.

István római szellemben irányította az országot, verte le az ellene lázadókat, terjesztette a római katolicizmust, építette a templomokat, és folytatta külpolitikáját. Majd' négy évtizedes uralkodás után fiát készítette fel az uralkodói szerepkörre, jóllehet, német felesége mást akart a magyar trónon látni: az ő rokonát, Pétert – későbbi krónikák szerint.

Ekkor azonban két váratlan esemény is történt és ezeket követte István ugyancsak váratlan intézkedése. Addig az országot Szent Péter – azaz Róma – kezében lévőnek vélték, de miután István fia – a krónikák szerint – váratlanul meghalt, és a trónnak a magyar jogrend szerinti várományosát valaki parancsára megvakították és megsüketítették,³¹ István megváltoztatta addig tartott véleményét. Mindenekelőtt Vazul két fiát – a későbbi I. Endrét és I. Bélát – Lengyelországba menekítette,³² majd az országot Szent Pétertől visszavette és más szent – a Boldogságos Szent Szűz – védelmébe ajánlotta.

Ez utóbbi lépésnek két következménye volt. Az egyik az, hogy megtagadta a római egyháznak az ország életébe való közvetlen beavatkozását. A másik még ennél is nagyobb jelentőségű: minthogy az országot Szűz Mária kezébe ajánlotta, a katolicizmuson belül elindította a Mária-kultuszt. Mert ami addig Mária-kultusz volt,³³ az Mária Magdalénának szült (Fekete Madonna). Neki szenteltek később is több nyugati gótikus katedrális a *Notre Dame* megnevezéssel.³⁴

A Szűz Mária kultusz Magyarországon még azért jelentős, mert a katolicizmussal törölt korábbi népi hitvilág asszonyalakját – a Boldogasszonyt – személyesítette meg, és annak kultuszát segítette feltámasztani azzal, hogy egy keresztény személyiségre lehetett alkalmazni. Magyarország ettől kezdve egyelőre csak elfogadottan, később hivatalosan is Mária Országa – *Regnum Marianum*.

István halála után mégis rokona, Orseolo Péter került a királyi trónra – elsősorban a német császár segítségével. Henrik többször is visszasegítette silány védencét a trónra, akit a magyarok durva és a magyarokat lenéző politikája miatt gyűlöltek. Egy alkalommal – néhány évig – Aba Sámuel került helyette a trónra, de őt meg a nemesség gyűlölte, mert túlzottan az egyszerű emberek pártján állott. Végül egy vesztett csata után meg is gyilkolták, előtte azonban a krónikák szerint kivégeztette a Vazul megcsonkításában tevőlegesen résztvevőket.

Pétert aztán mégis az Árpád-házi Endre, majd halála után öccse, Béla követte a trónon. Béla kedvelt király volt, halála után Endre fia, Salamon, akit apja még a halála előtt, gyerekként megkoronáztatott, került a trónra. Uralkodása katasztrofális volt, neki is a német császár

³¹ A krónikák egy részében ugyan Gizella királyné szerepel, de Péter király vele való viselkedése (bebörtönöztette) és a királyné kegyessége és tisztelete a magyarok részéről ezt kizárja.

³² Feltételezik, hogy a Vazulnak keresztelt Vászoly egy leplezett lázadás miatt volt börtönben, és az ő fiait már akkor száműzte István király, viszont a krónikák nem ilyen véget ért apától származtatták későbbi királyainkat, hanem a nem létező Szár (Kopasz) Lászlótól.

³³ Bizonyos – a Vatikán által el nem ismert – hagyomány szerint elsősorban a Pireneusok körzetében, a francia Marseille mellett területeken él kultusza a mai napig. Eszerint a Sainte Baume-i bazilikában van a keresztény világ harmadik legjelentősebb sírja. Lásd [Mária Magdolna az Apokrif Evangéliumokban](#), [Basilique Sainte Marie Madeleine \(Saint-Maximin-la-Sainte-Baume\)](#) | [Provence-Alpes-Côte d'Azur Tourism](#), https://en.wikipedia.org/wiki/Relics_of_Mary_Magdalene és <https://mi.byu.edu/mary-tomb/>.

³⁴ L. Gardner: *Bloodline of the Holy Grail*. Penguin, Ringwood, 2001. 101-112. B. Thiering: *Jesus the Man. A New Interpretation from the Dead Sea Scrolls*. Doubleday, Sydney, 1992. 174. M. Baigent, R. Leigh, H. Lincoln: *The Holy Blood and the Holy Grail*. Corgi, London, 1992. 204, 299, 417. L. Picknett, C. Prince: *The Templar Revelation*. Bantam Press, London, 1995. 67-75. H. Chadwick, G. R. Evans: *Atlas of the Christian Church*. Time Life, 1996. 175.

igyekezett segíteni, de a végén Béla fiai, a későbbi I. Géza és I. László katonailag levették. 1074-ben Gézát magyar királlyá koronázták. Csakhogy milyen koronával?

I. Istvánnak – a híradások szerint – a pápa küldött koronát, miután a magyarok „követeltek” tőle koronát. Ezt történetírásunk a közelmúltig nem azonosította a Szentséges Koronával, de újabb kutatások szerint az avaroktól elrabolt rengeteg kincs között volt, és Nagy Károlytól a pápához került a későbbiekben, aki Istvánnak visszaadta, s készítését a rajta lévő zománcképek összefüggései a IV. századra teszik.³⁵ És az is megdőlt, hogy e koronát III. Henrik visszavette Péter királytól és a pápának visszaküldte, és ma is a Vatikánban van ez a korona,³⁶ mert a pápai regisztrum-könyvben másik korona szerepel (9. ábra).³⁷ És aztán Endre király bizánci, vagy orosz kapcsolatain keresztül kaphatott koronát.³⁸ E koronát viselte talán Salamon is, aki hadainak veresége után menekülve Nyitra közelében elásta (9. ábra).³⁹ A koronát a XIX. század közepén megtalálták, jelenleg a Nemzeti Múzeum őrzi.

9. ábra. Péter király Rómába küldött koronája,⁴⁰ és „I. Andrásé”, a Monomachosz-korona.⁴¹

Milyen⁴² koronával koronázták meg – sokak szerint törvénytelenül, hiszen a törvényes király akkor még élt – I. Gézát? A válasz egyszerű: az ország koronájával. Salamonig Kálti Márk krónikájában az szerepel, hogy a királyt királyi koronával – *corona regali* – koronázták meg,⁴³ Gézánál⁴⁴ – és Géza után minden esetben – a koronázás az ország koronájával – *corona regni* – történt. A Magyar Szentséges/Megszentelt Korona hivatalos latin neve: *Corona Regni Hungarici Sacra*. I. Géza koronája a Magyar Királyság beavató koronája, és ezt talán se Róma, se Bizánc, se a császár, senki nem küldte. Ez a magyar népé. Ötvös-technikai aranyműves vizsgálata és jelképrendszere szerint *Hunmagyar Ország Szentséges Koronáját* föltehetően már az avar idők

³⁵ Szigeti István: *A Szent Korona titka*. Aachen–Kalocsa–Kecskemét, 1996. 43. skk. Csomor Lajos: *Ófelsége, a Magyar Szent Korona*. Vitéz Hunyadi László Kiadása. Székesfehérvár, 1996. V. ö. Dr. Pásztori-Kupán István: „Hármas Jakabság a Magyar Szent Koronán.” *Turán* VIII/6–VIII/1. (2004-2005.) 151-156. <https://www.scribd.com/doc/213569614/Harmas-Jakabsag-a-Magyar-Szent-Koronan>.

³⁶ Benda Kálmán, Fügedi Erik: *A magyar korona regénye*. Magvető, Budapest, 1979. 13-14.

³⁷ Csomor 1996, 278-279, 539. Josef Deér: *Die Heilige Krone Ungarns*. Böhlau, Graz–Wien–Köln, 1966.

³⁸ Bárányné Oberschall Magda szerint kétséges, hogy I. András koronája lehetett volna. Alapos elemzését ismerteti Lados Tamás: *A Monomachosz-korona és I. András koronázása*. *Fons* XXI. (2014) 3. sz. 289-314. https://epa.oszk.hu/03300/03304/00067/pdf/EPA03304_fons_2014_03_289-314.pdf.

³⁹ Érdy János: „Nyitra-Ivánka területén 1860. és 1861. évben kiszántott Bizanti zománckok a XI. századból.” *Archaeologiai Közlemények* 1861/2. 67-78. https://real-j.mtak.hu/180/1/ARCHKOZL_02.pdf.

⁴⁰ Csomor 1996, 195/B rajz. Hivatkozása: Deér 1966, 371. kép.

⁴¹ <https://hellomagyar.hu/2022/06/15/fenyos-magyar-kozepkor-kiralyok-es-szentek-az-arpadok-kora/>.

⁴² Bölöny József: „Sacra Regni Corona.” *Történelmi Szemle* 1978/2.

⁴³ https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1978_2/bolony.pdf.

⁴⁴ Lásd például Béla koronázást Kálti Márk: *Képes Krónika*. Magyar Helikon, Budapest, 1964. 62.

⁴⁴ Kálti 1964, 79-80.

előtt készítették és beavató koronának szánták.⁴⁵ *Egyedülálló korona, nincs a világon párja.* Képi mondanivalója a manicheista hitvilággal harmonizálva az – isteni – fényt vezeti le a beavatandó személy fejére.⁴⁶

Az ország főurai tehát megőrizték az országonkoronát az I. István utáni viharos időkben. Nem véletlenül ragaszkodtak hozzá, amint célzatosan került I. István fejére is. Már említettük, hogy IV. századi eredetű. Nézzük meg ennek kissé a részleteit, mi tudható már Koronánkról:

1) Hol, mikor és kinek készült maga a tárgy? 304 és 308 között, pontosabban 307 és 308 évben, az *eredeti* örmény föld perzsa-pártus, georgiai (Tiflisz) vagy ibériai szomszédságában, III. Tiridatesz király *keresztény* koronázására.⁴⁷ Ez a terület a helyszínatrendezés miatt vált tőlünk távolivá, mégha az ellenkezője, a népvándorlás kiindulópontja látszatra közelebb is, ámde nem véletlenül teljesen bizonytalan helymeghatározású.

2) III. Tiridatesz államvallássá tette a kereszténységet és ez lett a második keresztény állam I. vagy Nagy Abdgár edesszai (urfai, Osrhoene) 206-tól keresztény királysága után.

3) Erre a helyre visz a három ott térítő apostol is és a katona- és orvosszentek a Koronán. A pántokon Bertalan, Fülöp és Tamás, az abroncon, György, Demeter, Kozma és Damján. Sőt Pál is, aki levelei nagy részét az akkori Kis-Ázsiában lakóknak írta.

4) A Korona a keresztény eszmeiség magas fokát mutatja, ami a kappadókiai atyák közt művelődött, a pártus eredetű Arszakuni-dinasztia tagja, a Καισάρεια-beli (ókori neve Mazarca)⁴⁸ örmény püspök, Világosító – Luszavorics – Szent Gergely eszmei tervezését teszi a korszakban egyedül bizonyosnak.⁴⁹

5) Amint a pántok és az abroncs képei mutatják, a Korona keresztpántos felső része *Isten mennyei birodalmát* jelképezi, az alsó abroncs rész pedig *Isten földi országát*.⁵⁰ Összefügghet ezzel a magyar krónikák mai hiányosságára rámutató feltételezés, hogy csak a Civitas terrena maradt meg bennük, a Civitas dei részt valamikor kitörölték.⁵¹ Más kérdés, hogy Szent Ágoston (354–430) felfogásában már a Civitas Dei mellett Civitas Diabolí szerepel, a világhelyzet nagyfokú elromlása miatt. Ami rámutat az eredeti kereszténység Koronánkról áradó gondolati szépségére, a krisztusi tanításhoz közelebb voltára.

6) A korona kétnyelvűsége a kor és a hely szokása szerinti.⁵²

7) A korai keresztény – örmény – templomok kupolás szerkezete „Isten országát kívánta mintegy a földre varázsolni... A kupolásban Isten, az ég angyalai és a szentek uralkodnak. Az Isten-háza alapterületén állnak a hívek: ez Isten földi birodalma, amelyre óvón borul a kupola, az égi birodalom és hatalom. Isten országának jelképrendszere természetesen kihatott ... a koronák készítésére is, amelyekkel az uralkodók fejét övezték. Az uralkodó ezáltal nemcsak Isten égi védelme alatt állt, hanem beleszövődött – mint a föld uralkodója – Isten égi birodalmába, ezzel biztosítva a szerves egységet Ég és Föld között.”⁵³

8) Szokásba jött az újabb Korona-kutatással minden zárt koronát párhuzamba állítani Megszentelt Koronánkkal.⁵⁴ De lényegi hasonlóság akkor állna fenn, ha amint Koronánk Isten égi és földi országát jelképezi, ugyanúgy azok is. De ez nincs bizonyítva, így cáfolni se kell.

⁴⁵ Csomor 1996.

⁴⁶ Pap Gábor: *Hazatalálás*. Püski, Budapest, 1999. 520-521.

⁴⁷ Szigeti 1996, 43, 71-73.

⁴⁸ Mazar, Mazáry, Mazsáry magyar nemesi családnevek. (Kempelen Béla: *Magyar nemes családok*. Budapest, 1911. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kempelen-kempelen-bela-magyar-nemes-csaladok-1/7-kotet-C47F/?page=13>.) Lásd még: Makar, és vesd össze a gy hang kiejtési nehézségeivel más népeknél.

⁴⁹ Szigeti 1996, 33. skk.

⁵⁰ Szigeti 1996, 34. skk.

⁵¹ Kucsora Ibolya: „Föltehetően a magyar ősgeszta János Jelenések könyvének szerkezetére épült.” *Középkori krónikáink*. 2007. <https://mek.oszk.hu/07700/07712/07712.htm#2>.

⁵² Szigeti 1996, 42. skk.

⁵³ Szigeti 1996, 48-49.

⁵⁴ Lássunk csak két példát. Csomor Lajos: *Őfelsége a Magyar Szent Korona*. v. Hunyadi László Kiadása, Székesfehérvár, 1996. 197. Varga Géza: „2300 éves hun korona ... a Hong Kong Palota Múzeumban.” *Academia*.

9) Aztán majd a bizánci korona szintén „Kamelaukion, mint görög értelme is mutatja, gyökerében az eget, a horizontot jelenti, amely fölött már semmi más nincs, csak az Isten. Mennyire más a Szent Korona alap gondolata, amely ennél lényegesen többet hordoz magában, a βασιλεια του Θεου-t, Isten országát. Itt kapnak hangsúlyos szerepet az Atya és a Fiú ikonocskái, és a Szentlélek szimbóluma, figyelmeztetve a keresztény embert Isten országára: keressétek Isten országát, a többi megadatik nektek. (Mt 6,33 és Lk 12,31.) Tehát nem sivar ’Machtposition’, hatalmi tényező van jelölve, hanem ennél sokkal több, az egyénnek, az uralkodónak és alattvalóinak az üdvössége. E két gondolat között áthidalhatatlan különbség áll fenn, még akkor is, ha ezt nem vagyunk hajlandók elfogadni.”⁵⁵ Hozzátehetjük: ugyanilyen áthidalhatatlan különbség van a magyar mellérendeléses gondolkodás, s a nyugati alárendeléses között.

10) Az előző pontnak megfelelően „a Szent Korona készítése utáni századokban, Nagy Theodosius után – aki a kereszténység szabadságjogához már kizárólagosságot is kötött – egy keresztény uralkodóvá történő koronázás magától értetődő dolog volt. Ehhez koronákat kellett készíteni. Ennek fő központja Bizánc lett, mert a hatalom Rómából áttevődött Bizáncba. Az itt készült koronák nagy része hasonló a Szent Koronához, amiről eddig azt hittük, bizánci munka. Azonban mindez fordítva van, mivel nem a Szent Korona készült bizánci mintára, hanem a bizánci koronák készültek hun-perzsa mintára. Egyet sem ismerek, amely a Szent Korona ideáját, a βασιλεια του Θεου-t hordozná. Tehát a bizánci koronák készítésénél ... minden alkalommal a koronát viselő személy áll az ábrázolás középpontjában és Isten országának, a Civitas Deinek még csak nyoma sincs.”⁵⁶ Amint „kínai hun” koronán sem perzse.⁵⁷

11) Továbbá „a Szent Korona előtti időkben nem volt igény arra, hogy olyan koronázási ékszert készítsenek, amely Isten égi és földi birodalmát jelképezi. Ez csak a keresztény világban lett lehetséges, és nem valószínű, hogy rajta kívül ilyen korona készült, mert erről semmi nyom nem maradt fenn. Koronánk elkészülte után Bizánc készített ugyan a Szent Koronához hasonló koronákat, de egyetlen egyet sem ismerünk, amely Isten égi és földi birodalmát szimbolizálta; azok csupán csak szép, keresztény koronázási ékszerek voltak. Szimbolikájuk legfeljebb abban volt, hogy a kereszténységet képviselték, hiszen rendszerint a kereszt jelét hordozták, esetleg egy-egy bibliai vagy egyháztörténelmi szereplőt is ábrázoltak rajtuk anélkül, hogy a Szent Koronában lévő sajátos gondolatot, Isten birodalmát szimbolizálták volna; erre még igényt sem tartottak. Ez a Szent Korona nonparaille⁵⁸ jellege, ami által egy önmagát igazoló, meghamisíthatatlan koronázási ékszer.”⁵⁹ Ebből következően kijelenthető, hogy ha vannak is a Koronánkon olyan elemek, alakzatok vagy jelek, amelyek máshol, korábbi vagy kortárs, de pogánynak mondott időkben is megvoltak valahol, külön-külön, nem tekinthetők a Szent Korona közvetlen előzményének. És mivel Isten országa maga az egyház, a Korona ennél fogva szent, szentséges. Azaz megszentelődése nem csupán történeliségében, hanem eszmeiségében, az Isten–ember kapcsolatban foglaltatik.

12) Hogy miként került ez a Korona I. István magyar királyhoz? Fennáll a lehetőség, hogy az örményektől a 451-ik évben a Dermund-folyónál megvívott avarayri csata után rabolták el. A perzsák ez alkalommal az örmény főnemesség javát megölték, kirabolták, Vártán Mamigoniján hadvezérrel együtt. Ez volt az első keresztény vallásháború és „az örmény Mohács”, a vérkereszttség, ahol az ország függetlensége veszélybe került. Ama vesztes csata után kezdődött egy 30 éves partizánháború, melyben Örményország teljesen legyengült, felőrlődött. A perzsák, és később a bizánci uralkodók szövetségeseiként az avarok a zsákmányolt kincsekből

https://www.academia.edu/126886184/2300_hun_korona, amire a „Kiegészítés Varga Géza „hun koronás” írásához Csörgő Tamástól” Szilaj Csikó 2025. január 9. már „hun szent koronát” emleget.

⁵⁵ Szigeti 1996, 59.

⁵⁶ Szigeti 1996, 58.

⁵⁷ Csörgő 2025.

⁵⁸ Azaz páratlan.

⁵⁹ Szigeti 1996, 58.

részesültek. Az avarok hadisarcként juthattak a Koronához, melynek valódi – eszmei – értékét nem ismerték. Innen kerülhetett a kincs Nagy Károly frank uralkodó, majd később III. Ottó német-római császár birtokába, aki volt tanítóján, Gerberen keresztül – aki akkor már II. Szilveszter pápa volt – Szent Istvánnak juttatta.⁶⁰ Mindazonáltal Ottó „ő császári méltósága alapján csak tekintélyben kívánta megelőzni a keresztény uralkodókat, de politikai felsőbbiséget nem akart gyakorolni fölöttük... Ez a szellemi légkör tette aztán lehetővé Szent István független keresztény királyságának nehézségek nélkül való megszületését.”⁶¹ Ottóhoz a korai halála miatt ugyan nincsenek nagy tettek kapcsolva és nyilvántartva, de a hozzá kötött emlékezés mégis figyelemre méltó. Hogy „széles látóköre és politikai megfontoltsága tette őt 'mirabilia mundi'-vá, a világ csodájává. Ottó barátja, keresztfia, kegyelt védenca volt István királyunk... Szent Istvánnak ez volt az igazán jelentős német kapcsolata. Istvánnal való barátsága csak egy pontja volt Ottó kelet- és közép-európai politikájának. A császár nagy intenzitással fordult a lengyelek felé is. Politikai zsenialitása éppen abban nyilvánult meg, hogy céljait nem erőszakkal, hanem békés úton kívánta megvalósítani. Ottó történelmi nagysága, politikai leleményessége a Magyar Szent Korona történetében is nagy szerepet játszott. Csak így érthető és méltányolható Ottó finom, tapintatos gesztusa, hogy a Koronát nem ő adta át Istvánnak, hanem közvetve, a pápán keresztül ajándékozta a magyar népnek.”⁶² Ha ez mind igaz és nem utólagos belemagyarázás, akkor megállapítható, hogy Koronánk szentségével III. Ottó is tisztában volt.

13) Viszont szólni kell még a sokat emlegetett keleti eredetről. Arra, azon túl, hogy a ránk hagyott történeti összefüggések hamissága – pl. a „honfoglalás” körüli hamisítások és a Kárpát-medencei magyar eredetünk és folytonosságunk tagadása – és emiatt a valóságos történeti földrajz valószínűleg nem teszi lehetővé, de nincs is szükség a mai messzi Ázsiából idehozni a Szent Korona jellegzetes mivoltát. Mert ha az igazsághűség szellemében megvizsgáljuk elég tüzetesen a dolgot, az említett mellérendelésen túl még bizonyára sok ősműveltségi egyezésre jutunk, ami a kereszténység születésével magával is kapcsolatba hozható. Mutassunk most rá csak egy ilyen példára, a Korona-kupolára, mely ősi magyar előzménye már korábban fel lett tárva, és aztán tehetünk általánosabb megállapítást is középkori társadalmunk szerkezetére. „Őseinknek bár a Mindenség alkata felől csodálatosan helyes fogalmaik voltak, ez azonban egyáltalán nem akadályozta őket abban, hogy úgy a mindenségről mint az égitekről is szebbnél szebb költői képzeteket alkossanak maguknak, amelyeket azután gyönyörű költeményekbe, regékbe és énekekbe is foglaltak, amelyeket csak később, szellemileg alacsonyabb színvonalon lévő népek, átvéve, de meg nem értve, kezdték szó szerint venni és valóságul elhinni. Őseink tehát például az Eget 'az Ég boltozatát' is költőileg óriási hupolagnak is képelték, amelyen a Csillagok, egyik elképzelés szerint kis nyílások, amelyeken át a hupolagon túli fényesség ragyog be, más elképzelés szerint e fények valamilyen világító testek, lámpák avagy ékkövek... Az Ég boltozata tetején is van egy olyan óg, vagyis egy kerek nyílás, mint az emberek kunyhói vagy templomai hupolaga tetején. E nyíláson át, a rege szerint, a nap szárnyas madár képében minden nyár derekán, a 'Delelő ünnepén' föl száll édesapjához, az égi Nagy Istenhez (népünk elnevezése szerint az Öreg Istenhez), hogy tanácsait kikérje, hogy az emberek földi világa fölött ezek szerint uralkodjon, hogy az embereket a Nagy Isten tanácsai szerint oktassa, tanítsa. Ezen ógról még azt is képelték, hogy ezen át az Égisten lelát a földi világba, de hogy ugyanígy az emberek lakai ógján át ezekbe is belát, és tehát lát és tud is mindent, ami a földi világban történik. Ugyanezért az ógot, vagy ókot jelképesen, illetve költőileg azonosították az Ég, vagyis az Égisten 'mindent látó' egy szemével, más szóval a 'mindent látást' vagy isteni 'mindent tudást' egy szemmel is szokták volt jelképezni. És íme, e jelkép a kereszténységbe is átment, mert ma is szokás a katolikusoknál Istent egy, az Égre rajzolt háromszögbe (a Szentháromság) helyezett szemmel

⁶⁰ Lásd Szigeti 1996, 65-66.

⁶¹ Csóka Lajos: „A magyarok és a kereszténység Géza fejedelem korában.” *Szent István Emlékkönyv* 1. kötet. Budapest, 1938. 287.

⁶² Szigeti 1996, 28.

jelképezni. Holott sem a kereszténység, sem a germánok, sem a szlávok már nem ismerték az őseinktől származott: *egy, óg, ók – igi, ugy, oculus, oko, Auge, egy szem – Ég Isten, Odin, Ukko – ig, odin, edan, jedan* összefüggő eszmekört, mivel ez csak a magyar nyelv és a magyar ősvallási fölfogás segítségével ismerhető meg.⁶³

10. ábra. A Szent Korona keresztje,⁶⁴ Lothár-kereszt,⁶⁵ Gizella-kereszt⁶⁶ és „sámánkorona”.⁶⁷

14) Végül, a kereszt a Korona abróncsán több új értelmezést kiváltott azon túl, hogy keresztény jelkép (10 ábra). De ez estben is érvényes az a „*gratis assertitur – gratis negatur*” elv (amit bizonyíték nélkül állítanak, azt cáfoló bizonyítás nélkül lehet tagadni, elvetni), melyet korábban már említettünk, és több a Korona kapcsán megszületett hozzáadásra, hozzálatásra mondható, amint a Kárpát-medencei magyar őstörténet és a sztyeppei nomadizmus összemosására is. Mert mivel keresztény koronáról van szó Koronánk esetében, a kereszt keresztény „életrajzi” sorsa lehet elsősorban összefüggő, érdekes, nem annak „távoli kapcsolata”, ahogy az „értelmezők” képzelik, mert tudomásuk van ilyen keresztalakzatról, vagy éppen fejtető fejtetőjén lévő ilyen, vagy hasonló célúnak mondott alakzatról, tárgyról. Például ezt olvashatjuk olyan könyvben, amelyben a Magyar Szent Korona a megtisztelő Ófelsége nevet kapja: „Az olyan egyenlő szárú kereszt, melynek szárai közt valamilyen díszítőelem található (kőr, ék vagy kereszt), ősidőktől fogva gyakori jelkép. A kereszténység előtt általában napszimbólum, illetve a négy évszak vagy a négy égtáj jelképe. A kereszténység felvétele után az ilyen keresztnek Jézust is jelképezik. A magyar népművészet elemzéséből tudjuk, az ilyen keresztnek az előbbieken kívül bajelhárító, óvó mágikus erőt is tulajdonítottak.”⁶⁸ Csakhogy ezáltal Koronánk egyedülállósága erősen sérül, nemhogy Ófelsége van bemutatva, hanem hogy jelképiségét és előfordulását tekintve tizenkettő egy tucat belőle, legalábbis a rajta lévő kereszt tekintetében, s aztán keresztény lett és a miénk, de másé is lehet volna, sőt más vallásé. Am tehát Koronánk valódi története azt mutatja, hogy fordított az alapállás, az egyedülállóságából fakad, hogy az egyedüli keresztény beavató korona, amely egyedülként az Isten – égi és földi – országát jelképezi és idézi meg mindenki számára, aki a fennhatósága alá tartozik. S főként hogy a kereszt Jézus Krisztus keresztthalálát jelképezi. Még ha erről az egyszerű keresztéről van is szó, amely illeszkedik a Szent Korona szerkezetébe, aránytekintetben, valamint lezáró és figyelemterelő képességben a fontosabb részek felé. Szent Pál szerint a kereszt „a zsidóknak

⁶³ Magyar Adorján: *Az ősműveltség*. Magyar Adorján Baráti Kör, Budapest, 1995. 43.

<http://magyaradorjan.com/007/osm/001.html>.

⁶⁴ <https://alfoldiregiomagazin.hu/2023/06/a-magyar-szent-korona/>.

⁶⁵ [https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Germania_occidentale_croce_detta_di_lotario_1000_ca._con_base_tardogotica_\(XV_secolo\)_01.jpg](https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Germania_occidentale_croce_detta_di_lotario_1000_ca._con_base_tardogotica_(XV_secolo)_01.jpg).

⁶⁶ <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/50/GiselaFotoThalerTamas.jpg>.

⁶⁷ <https://egy-szeru-tanitasok.webnode.hu/news/az-atilla-mitosz/>.

⁶⁸ Csomor 1996, 123.

botrány, a pogányoknak oktalanság, a keresztényeknek isten ereje”. (1Kor 1, 23-24.) Van még keresztnek saját sorsa is: „1. A botrány fája. Az őskeresztényeknek ezzel nem volt mit dicsekedni az őket körülvevő, értetlen pogány világban. Gúnyolták is ezért őket. Így alakult ki az ARCANA DISCIPLINA = a hittételek titokban tartásának fegyelme. 2. A Nagy Konstantint követő korszaktól (313), de főleg a Nagy Theodosius utáni időktől (380): a győzelem jelvénye. Klasszikus példája az Aachenben lévő ún. LOTHÁR-KERESZT. 3. A román stílustól, de főleg a gótikától kezdve szenvedés fája. Ez a felfogás kisebb-nagyobb módosításokkal megmaradt a reneszánszban, barokkban stb. is. 4. A modern idők emberének a díztelen, leegyszerűsített alakzat felel meg.”⁶⁹ Ehhez még hozzá kell gondolnunk Koronánk készítésének körülményeit. A Szent Koronán lévő keresztnek „feltűnő egészen egyszerű volta. Ez elsősorban arra vezethető vissza, hogy a keresztény történelemben egészen elől áll, amikor a keresztet egyáltalán fel merték használni mint jelvényt a nyilvánosság előtt. A másik tényező egyszerű voltában az, miszerint a Korona centrális eszméje az Isten országa, azaz sem a refrigerium,⁷⁰ de egyéb más központi gondolat sem található meg benne. Tehát a tervező teológust más gondolat egyszerűen nem foglalkoztatta, de befolyással sem volt rá valamilyen más stílus vagy eszmei gondolat.”⁷¹ Lelkét csak az Isten országa foglalkoztatta, amelynek viszont centrális tétele, hogy megváltásunk a keresztben van, mint ahogy azt Szent Pál félreérthetetlenül lelkünkre köti. Így a többi kapcsolatkeresés is valóságtól elrugaskodottnak hat a Korona-keresztrel kapcsolatban: „A burjátoknál és az osztyák-szamojédeknel a sámánkorona... egy abroncsból, egy keresztpántból és általában egy ebből kinyúló szarvasagancsból áll. A helyiek hite szerint a keresztpántos sámánkorona azt az égi szarvast jelképezi, melynek hátán 'lovagolva' a sámán felkeresheti ősei szellemét, szellemeit, hogy velük a földi közösség irányításához szükséges dolgokat megbeszélje. A rajta lévő jelképek szerint a *Magyar Szent Korona* keresztpántja a földi hatalom isteni, égi természetű eredetét, és egyben a keresztény hitet is jelképezi. A közvetlen kapcsolatteremtés eszköze a sámánkoronák esetében a szarvasagancs, a *Magyar Szent Korona* esetében pedig a tetején lévő kereszt. Nyilván nem véletlen, hogy a *Magyar Szent Korona* keresztje az *Arva* köldökéből nő ki. Itt a kereszt ugyanúgy 'életközvetítő' szerepet is nyerhet, mint a valóságos köldökzsinór.”⁷² Mindeme túlzó fantáziálás után még csak annyit kell hozzátennünk, hogy a királlyá felkenéshez szükséges olajfelfogó szalagból lett az a díszes fejékszer, amit közönségesen koronaként használtak aztán, az eredeti szerepet feledve. Míg a többi, boltozatosnak mondott fejfedő vagy keresztpántos megoldása a fejbe csúsztatást volt hivatott meggátolni. Minden egyéb különbség s egyediség pedig e pontban fentebb megtárgyalt.

Pár gondolat a Kárpát-medencei eredetünktől és folytonosságunkról

Már többször kifejtettük, hogy a magyarságnak *kettős műveltsége*, kettős kultúrája van:

Az *egyik*, a régebbi és Kárpát-medencei eredetű ősi népi műveltség, amely itt jött létre, kialakítói, hordozói itt élnek a kezdetek óta, s ez hatott a többi európai műveltségre, és bizonyos korai európai szerteágazó hatáson túl – amikor a vonaldíszes kerámia népből lettek a szlávok, germánok, görögök, etruszkok – még a Kárpátokon túl is elterjedt ez ősi magyarelőd népesség.

A *másik* az uralkodói vagy hatalmi műveltség, kultúra jóval későbbi e tájon, és az uralkodó rétegé volt, s ez vette fel aztán – az őskeresztény után – a római keresztény jegyeket. Öhöz tartozott a keresztény középkorban a bibliai szereplőkhöz való mennél közeli viszony felmutatása, ill. ábrázolása.

Az alsó réteg műveltsége viszont mintegy tartalmilag volt keresztény, amivel annak kettősségét is megvalósította: a mellérendelő tant és az alárendelő egyházi hierarchiát polgári

⁶⁹ Szigeti 1996, 69.

⁷⁰ Azaz vigasztalás.

⁷¹ Szigeti 1996, uo.

⁷² Csomor 1996, 197.

szinten. De akkor már a kettő egybefonódott. Ugyanakkor csakis a hatalmi réteg nyúlt az Ószövetség felé, az alsóbb réteg nem, nem volt rá szüksége, mert ősvallása maga tanítás volt.

Ez pedig a lélekhit, amely mellérendelő szemléletet táplál. A magyar népi hitvilágot a lélektisztelet jellemzi, nemhogy annak megszemélyesített formájában isteneket tisztelnének. A képi ábrázolásban is a lélekelemek – levegő, víz, tűz, föld – jelképeit ragadhatjuk meg, ami pl. lehet madár, kígyó-béka, szikra és föld. A tűz fény, szellemi erő, apa. A föld termékenység, anya. A víz megtermékenyítő erő. A levegő éltető erő. De lélekelemként foghatók fel a mesék hőseit segítő és átváltozásra hajlamos állatok is – bukát vető és mássá alakuló róka, kakas, légy, darázs, méh, stb. E lélekelemeket nem személyesítette meg a magyar műveltség, hanem velük együtt, azokkal egyenrangú kapcsolatban élt. A lélekjelképekről szóló magyar felfogás ésszerű gondolkodásmódú, gazdag, mély szellemiségű. Ebben a jelképek nem válnak személyné, nem kapnak nevet, s nem is ábrázolják őket emberi formában. A lélek és az ember viszonya mellérendelt. E lélekhez kötődő, a házastársak egyenrangú viszonyát is jellemző szemlélet nem igényel alárendelő teremtéslegendát, a teremtmények függőségét. Az anyagot a lélek ereje mozgatja, teszi élővé, így nincs alárendelő teremtésmonda, nincsen teremtményi függőség. Az ősi magyar lélekfelfogás szerint a halott lelke a túlvilágon újjászületik, s újra meg újra visszatér az élők itteni világába. Azaz a két világ ugyanazon a létsíkon, egyenrangú viszonyban áll egymással. A lélek szabadon jár az inneni és túlvilág között. A két világ egyenrangú, nincs alárendelve egyik a másiknak. A halott lelke a túlvilágon újjászületik és újra meg újra visszatér az itteni világba. Népművészeti, népköltészeti kifejezéseink egyetemes jelentését vallásos jelleg hatja át. Mindezt a legkorábbi európai kultúrák régészeti leletei is alátámasztják. E kultikus tárgyak elsősorban a termékenység vallásos tiszteletének jelképei a felső őskőkortól kezdve. E kő vagy égetett agyag nő szobrocskák a modern emberrel együtt a Kárpát-medencében is megjelentek. A magyar hiedelemvilág táltosai nem sámánok, ők sokkal inkább tudós tanítók, közösségi orvosok, esetleg papok.

Akik beleásták magukat a bibliai hagyományba, amely a középkori keresztény eszmei közösséget, annak is irányítói feladatokat ellátó, azaz meghatározó rétegét jellemezték, azzal együtt észreveszik az eléggé zavaró késői fejleményt, ami nem a középkori keresztény felfogást, hanem az újkori nézőpontot érvényesíti, és már csak az ószövetségi önmagukban vett összefüggéseket vetíti vissza, adja a krónikaíróink szájába – meghamisítva ezzel a valóságos összefüggéseket.⁷³ És a hatalmi felfogás nem is tud mit kezdeni a magyar népraizzal igazán, pedig az legalább annyira fontos, – tehát a népi műveltségi összetevő elemzése, – mint a hatalmi ág eredet-tudatának és hatalmat megokoló, törvényesítő magyarázatának ismerete.

A mellérendelő gondolkodású és nyelvű, műveltségű magyarság Kárpát-medencei eredete és folytonossága megerősíti, hogy minden gesta, különösen az első változat, az Ósgesta, annakidején a vezetés céljaira íródott, mert ők már a római katolikus egyházon keresztül akartak megfelelni a követelményeknek, ha tetszik, a divatnak. Ezért szerepel a bibliai kapcsolódás, megerősítés. A Biblia azonban nem történeti forrás. Hogy azzá tegyünk, ahhoz külön szótárt kell használni, ami nem könnyű, de nem is lehetetlen, s részletes Biblia-ismeret esetére érdemes alkalmazni.⁷⁴ S annál inkább, mert csak hasonló módon, azaz szintén igen nagy odafigyeléssel szabad történeti forrásként használni a kikövetkeztetett ősgesztát is. Valamennyire hasonlóképp tettek a krónikaírók, akik mivel benne voltak a hatalomban, alkalmazták ezt a szótárt, ismerték az újabb hatalmi érdeket és a hozzá megfelelő érvelési módot, eszközöket a történetírásban.

Az ősgesztát tehát valójában szintén utólagos felkérésre írhatták, és ezért az ismeretes neveket igyekeztek az új korszakhoz igazodva beiktatni – de ez nem jelent teljes valóságot.

⁷³ Lásd Kucsora 2007.

⁷⁴ Megtette ezt például Barbara Thiring: „The Peshier Technique.” *The New York Review* December 1, 1994. <https://www.nybooks.com/articles/1994/12/01/the-peshier-technique/>.

Árpád katonáinak sugalmazott származása sem, de a népé sem, amit Regino is úgy jellemez: „nem nevezik meg magukat”. A székely név kelthet ugyan kánaáni és egyéb kapcsolatokat, de ez nem azt jelenti, hogy valóban onnan van. Még számtalan etimológia létezik, legvalószínűbb, hogy a sicle, a sarló neve a kapocs, amivel ők arattak.⁷⁵ A szkíta név szétterülésének az elemzése is egységes gondolattá sűrithető.

A Nibelung-ének hasonló nehézségeket vet fel, melyek megoldása számunkra igen érdekes eredményt hozhat. Hiszen „a Nibelung-ének Géza fejedelem idején keletkezett, mert Attila udvartartásának a leírása nem az V. századi módinak felel meg, hanem a IX. századnak. Az eposz a magyar Géza fejedelem korabeli szokásokat vetíti vissza az V. századba... Az Ének második részét Géza fejedelem íratta le Pilgrin passauai püspök számára, az idegen urak kedvéért, azok nyelvén, német versezettel.”⁷⁶ Ahogy az elfogulatlan irodalomtörténészek és történészek elemzik, abból nyilvánvalóvá, hogy a Nibelung-éneknek – valamint a Waltharius legendának is – egyértelműen magyar előzménye van. „A Nibelung-ének felületesen szemlélve kereszténynek látszik, de igen sok kereszténység előtti őselemet is tartalmaz, tehát részleteiben, külön-külön énekekben, elbeszélésekben az anyaga már sokkal a keresztény-kor előtt megvolt, és hogy ezeket a régi anyagokat csak később foglalták egybe, hozzáalakítva a kereszténység fölfogásához. Az ének anyaga az ősmagyar csallóközi eredetű, kereszténység előtti magyar regékből származik. A németek ezeket a regéket próbálták a maguk és a kereszténység felfogásához átforgalmazni. Siegfriedet, az ének főalakját északon Sigurdnak nevezik, és az ének az összes szaktudós szerint délen, éspedig Ausztriában született és onnan került Németországba, majd Skandináviába, – igen régen ugyan, – de már irodalmi úton. Ez a megállapítás egészen közel hozza a dolgot Magyarországhoz, annyival is inkább, mert pl. a Bécsi-síkság (Marchfeld) és az ettől délre eső hegyvidék, még az avarok korában is Hunniának neveztetett, ahová – az avarok legyőzése után, az ottani magyarelőd őslakosságot részben elűzve – csak Nagy Károly telepített keresztény bajorokat és szlávokat. A Sigurd név a régi magyar Zoard névvel feltűnően egyezik, a germán hőselemek Atilláról és a hunokról csupa dicséretes dolgokat emlegetnek, illetve az énekekben alig akad olyan állítás, ami nem válik Atillának és a hunoknak dicsőségére, viszont a német, vagy germán hősookról, fejedelmekről általában csak rosszat mondanak. Még Siegfriednek alattomos gyilkosairól is megmondják, hogy azok németek voltak. A Nibelung-ének éppen úgy, mint más germán hősiének, a hunokról szép és dicséretes dolgokat regél, magát Atillát pedig valósággal isteníti s Odin germán főisten fiának nevezi... Tudjuk, hogy a burgundok németek, tehát azok voltak a Nibelungok is, akik Siegfriedet meggyilkolták. A költemény végén levő sorokat... magyarul így olvashatjuk: *A passauai püspök, Pilgerin / Öcséihez való jó szíve szerint, / Leiratá a gyász-mesét, / Hogy tudja minden, hogy esék, / Latin betűkkel még pedig: / Ezt mindenek elhihetik... / Azt sorba leírta mind, / Maga s világ tudásakint / Konrád mester, íródiák. / Azóta aztán átírák / S megvan németül is a dal...*⁷⁷ Bizonyos tehát, hogy az eredeti Nibelung-ének, illetve annak ősalakja nem volt német, hiszen akkor nem kellett volna azt németre fordítani. Kitűnik ellenben, hogy Pilgrin passauai püspök⁷⁸ Konrád nevű írődeákja a püspök megbízásából, valamilyen rege, vagy regék (szerintem magyar regék) alapján fordította le latinra, majd ugyanazt

⁷⁵ Más elképzelés Kucsora Ibolya: „Adalékok a székely szó eredetéhez.” Kucsora 2007.

⁷⁶ Marton Veronika: *A Nibelung-ének*. Győr, 2000. <https://www.magtudin.org/Marton%20Nibelung.htm>. V. ö. Aloys Schröfl: *Die Urdichter des Liedes von der Nibelunge Nôt und die Lösung der Nibelungenfrage*. J. B. Hohenester Verlag München, 1927. Aloys Schröfl: *Und dennoch-die Nibelungenfrage gelöst! Neue Beweise hiefür und Widerlegung aller Einwände der Kritiker des Buches: Der Dichter des Liedes von der Nibelunge Not und die Lösung der Nibelungenfrage*. Selbstverlag, 1931.

⁷⁷ Szász Károly (ford.): *A Nibelung-ének. Ó-Német hősköltemény*. Ráth Mór, Pest, 1868. Második kiadás: Athenaeum R. Társ. Kiadása, Budapest, 1892.

⁷⁸ Meghalt 991-ben.

az anyagot, talán még Konrád életében és tudtával, valaki – valószínűleg költő, vagy énekmondó – lefordította németre is.”⁷⁹

Ezt a magyar mondavilágot aztán a német hercegi udvarokban eltorzították, az ottani ízlés szerint véres jelenetekkel dúsított és az érthetlenségig ilyen részletekbe vitt legendafüzért csináltak belőle. Mint amikor minden udvari énekes hozzátesz valami még borzalmasabbat az addigiakhoz, amit még senki sem hallott, hogy kielégítse a hallgatóság vérszomját. Így tehát a magyar változat az eredeti, és időben megelőzi a későbbi torzításokat. A latin írásba foglalás még X. századi, míg a német csak XII. századi. Az eredeti ténylegesen szólhatott Atiláról és budai udvaráról. Mert eredetileg a Kárpát-medencei lakosságot szórakoztató hősmondákról van szó, amit aztán a németek elorzottak, elferdítettek, de minket az eredeti érdekel.

A Waltharius legendáról megtudjuk, hogy „az ’eltűnt’ avarok hősi eposzairól, csatadalairól, népi énekeiről a VII. század első felében élt Theophylactos, görög ’haditudósító’ és történetíró emlékezik meg az avar történeti irodalom legjelentősebb forrásművének tekinthető Historia Oikumenike c. munkájában. Az ’avarok énekeiről’ szóló, sajnos csak mindössze háromsoros megemlékezésében.⁸⁰ Szerinte az avaroknak szép hősi énekeik, csatadalaik, valamint népies nótáik is voltak. Arról is tudósít, hogy ezeket az énekeket részint magános regősök, részint énekkarok dalolták tábornoknál, esti pihenő órák alatt a falvakban. Éneküket húros hangszerekkel kísérték, mialatt a hallgatóság időnként tapssal kísérte az énekek ütemét.⁸¹ Köztudomású a mélységes gyűlölet Theophylactos részéről az avarok irányában és így kényszerű elismerése énekművészetükről hatványozott értékű. A tudósítást más helyütt Theophylactos kibővíti azzal, hogy az avarokat környező szláv népek ismerik ezeket az avar énekeket. Ez a híradás nagy jelentőségű az avarok szellemi hatásának felmérésében Európa szerte, és miután a koraközépkori hősköltemények egész sora és szövevénye ilyen hatásokra vezethető vissza, a legújabb nagy lendülettel dolgozó avar-kutatás, amely főként régészeti anyaggal dolgozik, kiegészítendő a korábban ó-germánok itélt hun–avar szellemi történeti kutatással is.”⁸²

A Waldharius hősköltemény szövegének beható elemzése megmutatja, hogy ez eposzban hun–avar népi vagy népnévi használat folyamatosságot látunk. „Ennek a magyarázatát a szerző mindjárt a 4-5. verssorban érthetően feltűnteti a következő szavakkal: ’Pannónia népét, melyet többnyire csak hunnak nevezünk mi szokásból!’ Ezt a szöveg töredéket a Waldharius kutatók első rangú bizonyítéknak tekintik a költemény szerzésének idejére vonatkozólag, amennyiben a jelzett népet a jelenben rögzítve említi. Mondanunk sem kell, hogy legtöbb szövegmagyarázó a magyarokat érti ama nép alatt, amelyet megszokásból ’hunnak’ nevez az epikus elemeket közvetítő népi eredetű forrás, és amelyet így rögzített le a szerző. A hunok, avarok és magyarok nevét a korabeli nyugati krónikások sűrűn ’összetévesztik’ a mai magyar terminológia szerint, a népi hagyomány azonban azt sejteti velünk, hogy az avarok büszkék voltak a velük azonos hunok hóstetteire és az avarok korábban érkező népével már ide jött magyar elemek is⁸³ bekapcsolódtak ebbe a hagyományba. Maga az egész első versszak egyébként teljesen elüt a kolostori krónikák ’hivatalos’ és nagyban elterjedt hun–avar–magyar-gyűlölő szellemétől és a

⁷⁹ Magyar Adorján: *A Nibelung-ének magyar eredete*. A FÁKLYA. Warren/OH, 1963.

<https://www.magtudin.org/Nibelung.htm>.

⁸⁰ H. W. Haussig: „Theophylactos Exkurs über die skythischen Völker.” *Byzantium* 23, 1953.)

⁸¹ Theophylactos, ed. Ded BOOR, 236, 6.

⁸² Fehér Mátyás Jenő: „A ’Waltharius manu fortis’ hősköltemény avar vonatkozásai. *Magyar Történelmi Szemle* 2 (1). 1971. 41-66. <https://www.magtudin.org/Waldharius.htm>. V. ö. Csallány D.: *Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa*. Budapest, 1956.

⁸³ És bizonyára az őslakosok is.

környező népek eddig egyedüli forrásként felhasználta írásbeli adataitól. Sőt az egész versszakaszt az 'eurázsiai nomád nép' valóságos dicshimnuszának lehet tekinteni.”⁸⁴

Mindebből az a fontos számunkra, hogy az avar idők elején a falvakban hőségeket énekeltek. Kiről másról, mint Atilláról?! Így a hatás tehát mindenképpen tőlünk eredt nyugatra. Ám Anonymus azt is tudta, hogy Árpád harc nélkül foglalta el a civitas Attilae regis – németül Etilburg, magyarul Buda – várát, és azt is tudta, miért: „És hogy így alakultak a dolgok, elmondhatatlan jó kedvük támadt, megértve, hogy addig a pontig azért nyerték harc nélkül el Atilla király városát, mert Árpád fejedelem az ő nemzetségéből származott.”⁸⁵ Ez azt jelenti, hogy az ország elfogadta Árpádot, mint Atilla leszármazottját, utódját. Természetesen kellett hozzá a Vérszerződés is, annak katonai teljesítése Árpád fővezér részéről, de kellett hozzá az országbeliek beleegyezése, segítsége, amint arra Bátonyi Pál rámutatott.⁸⁶ Erre az események Anonymus általi leírása maga szintén elég nyilvánvaló és meggyőző bizonyíték: „És amikor látták, hogy biztonságban vannak minden tekintetben, senki se képes szembeszállni velük, átkeltek a Dunán. És a révet, ahol az átkelést végezték, Moger-révként nevezték, ama hét miatt. A fejedelmi személyek, kiket hetumogernak hívtak, itt hajóztak át a Dunán. Átkelven a Dunán, táborot ütöttek a Duna mellett fel a felső hév vizekig. Ennek hírére a Pannónia földjét lakó összes római rohanvást mentette életét. A rákövetkező napon pedig Árpád vezér meg minden főembere, az összes magyarországi katonával együtt bevonulva⁸⁷ megszállta Atilla király városát... És minden nap Atilla király palotájában érkeztek nagy meglepéssel barátságos légkörben ülésezve.”⁸⁸ Láthatóan nem az étkezéssel, hanem az ülésezéssel (országgyűléssel) volt a hangsúly. „És minden hozzájuk érkezett vendéggel hosszas és élénk eszmecsere folytattak. És Árpád fejedelem a vele időző vendégeket földekkel és nagy vagyonnal kegyeltette...”⁸⁹ Árpádot tájékoztatták az ország állapotáról, a jövő lehetőségeiről. Az egész terület népessége képviselői megjelentek és nemzeté, állammá szerveződtek, és Árpád a honvédő hadsereget is megszervezte.⁹⁰

⁸⁴ Fehér 1971, 6.

⁸⁵ „Et facti sunt leti ultra quam dici potest, eo quod capere meruerunt sine bello civitatem atthile regis, ex cuius progenie dux arpad descenderat. ([http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru"m#De_portu_Moger](http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru).) Saját fordítás.

⁸⁶ Bátonyi Pál: „A magyarok letelepedése a Kárpát-medencében.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 24. évf. 2. sz. (2009).

⁸⁷ Azaz Árpád nemcsak a saját katonáival vett részt hadműveletekben és az ünnepségen, hanem „az összes hunországi katonával” (cum omnibus militibus hungarie).

⁸⁸ „Et dum uidissent quod undique tuti essent, nec aliquis eis obsistere valeret, transierunt danubium. Et portum ibi transitum fecerent, portum moger nominaverunt, eo quod vii. Principales persone qui hetumoger dicti sunt ibi danubium transnavigaverunt. Transito danubio castra metati sunt iuxta danubium usque ad aquas calidas superiores. Et hoc audito omnes romani per terram pannonie habitantes vitam fuga servaverunt. Secundo autem die dux arpad et omnes sui primates cum omnibus militibus hungarie intraverunt in civitatem atthile regis... Et epulabantur cottidie cum gaudio magno in palatio atthile regis conlateraliter sedendo.”

⁸⁹ Et vivebant large ac splendide cum omnibus hospitibus ad se venientibus. Et hospitibus secum commorantibus dux arpad terras et possessiones magnas dabat... ([http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru"m#De_portu_Moger](http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru).) Saját fordítás.

⁹⁰ Lásd még Darai Lajos: „Árpád Atilla örökén – a magyarok őseik útján.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 33. évf. 11. sz. (2018).

11. ábra. A Képes Krónika a turulmadarat háromszor ábrázolta Etele király zászlóján és pajzsán, és hatszor az Árpádokén, mindannyiszor fekete sasként.⁹¹

12. ábra. Etele király Tjürk szigetén talált brakteátjának hátlapján és a nagyszentmiklósi 2. kancsó ábrázolásán, a két arcél megegyezik, a fitos orr egybevágó.⁹²

A Képes Krónika Turul-házi hun–magyar folytonosságot mutató ábrázolásai (11. ábra) mellett Kézai Simon is ennek szószólója. „A címer, amit Etele király a saját pajzsán viselt, arra a madárra hasonlított, amit magyarul turulnak neveznek, a fején koronával. Azt a címert, a húnok Géza vezér idejéig, amíg magukat közösen kormányozták, a hadseregben magukkal vitték. ... Azok közül a vezérek közül Árpád, Előd fia, Ügek fia, a Turul nemzetségből jószágban gazdagabb, nemzetségében hatalmasabb volt... Géza vezér a Turul nemzetségből...”⁹³ való volt. Ezekből az idézetekből világos, hogy az Árpádok a Turul nemzetségből származtak (12. ábra).

⁹¹ Váralljai Csocsán Jenő: „A nagyszentmiklósi kincs eredete.” [Acta Historica Hungarica Turiciensia 31. évf. 5. sz. 2016.](#) 1231, 1234.

⁹² Váralljai Csocsán 2015, 1234, 1250, 1252.

⁹³ „Banreium quoque regis Ethelae, quod in proprio scuto gestare conueverat, similitudinem avis habebat, quae Hungarice Turul dicitur, in capite cum corona. Istud enim banerium Hunni usque tempora ducis Geichae, dum se regerent pro communi, in exercitu semper secum gestavere. Dux namque Geicha de genere Turul...” (Émericus Szentpétery: *Scriptorem rerum Hungaricarum*, Budapest, 1937. 152, 188.) Ford. Váralljai Csocsán (2015, 1232).

13. ábra. Az erdélyi Gyulák nagyszentmiklósi kincse 2. kancsóján a lánya, Géza fejedelem felesége Sarolt, neve jelentése Aranyenyét, feje hasonlít rá, amint István kalocsai fejére is.⁹⁴

A Nibelung-ének eseményeivel kapcsolatban „még különösebb dolog a legenda testet öltése: a XIV. században Óbuda – Etzilburg – egyik forrását 'Krimhilda feredőjének' nevezi az egyik 1389-es oklevél... mert egy percig sem kétséges: Krimhilda sosem lubickolt ennek az óbudai Krimhilda feredőjének vizében!”⁹⁵ Nem bizony, mivelhogy ez egy jelképes elnevezés volt. Azaz olyannyira ismerte az akkori magyar utókor a múltat, éppen a mondai és krónikai hagyomány révén, hogy nem egyszerű földrajzi nevet teremtett, hanem az óbudai területen folyt, germán véres lovagharc kapcsán, azt magyar szempontból is sajnálatosnak értékelve, elítélték és gyászolták, és ironikusan nevezték Krimhilda fürdőjének, amin vérfürdőt értek.

Nem mellékes az sem, hogy „Attila palotája nem holmi mongolid deszkahodály volt, mint némelyek vélik, hanem pompázatos kőpalota, amelynek óriási, kétségkívül oszlopok tartotta termei roppant sokaság befogadására voltak alkalmasak, miként ezt a Nibelung-ének függeléke, a Klage és az ősskandináv monda, az Edda is megerősíti. Hiteles beszámolóik szerint Attila palotája olyan óriási térfogatú volt, hogy vitézek ezreit fogadhatta magába. Egyedül a nagy vendégfogadó teremben százával meg százával vigadozhattak a vitézek. 'Attila pompás palotát épített magának, melyben a nagyterem hosszú, széles és magas, hogy benne az egész világ vitézeinek virága összegyűlhessen és kedvére mulathasson' (Nibelung Klage) ... 'Hunok tágas terme teli támlás paddal / Falakon függenek fehér fényű pajzsok' (Edda, Otlekvidha). Olyan remekművű palota volt ez, hogy átvészelte fél ezredév pusztító viharait.”⁹⁶ A Nibelung-ének végén a véres harcok többször is e teremben folytak. Az épületről Anonymus is megemlékezik:

⁹⁴ Váralljai Csocsán 2015, 1245.

⁹⁵ Zolnay László: *Az elátkozott Buda – Buda aranykora*. Magvető, Budapest. 1982. 86.

⁹⁶ Kolozsvári Grandpierre Endre: *Anonymus titkai nyomában*. Magyar Ház Kiadó, Budapest, 1998. 45.

„És láttak az egész királyi palotaváros-négyszög⁹⁷ építményei közül néhányat lebontva az alapzatig, másokat épségben, és ugyancsak megbámulták mindegyik kőépületet... És minden nap Attila király palotájában étkeztek nagy meglepéssel barátságos légkörben ülésezve.”⁹⁸

„Viszont itt is meg kell vizsgálnunk az elutasító álláspontok megalapozottságát, azt a mai iskoláinkban is tanított véleményt, hogy a magyarság hun eredete fikció, hogy a magyarságnak nem volt sem genetikai, sem történelmi kapcsolata a hunokkal. Vagy, hogy az azonosságnak ez a hiedelme a keresztény nyugaton keletkezett a X. században: ilyen hatás érvényesült a Nibelung-énekből is. Mielőtt az egész elutasító érvrendszerre kitérnénk, ezt a Nibelung-hatást nézzük meg, mert ezt már maguk a németek is megcáfolták, tudniillik nemhogy a Nibelung-énekből lehetett a magyaroknak tudomást szerezniük Attiláról, hanem éppen fordítva, a dal anyagát itt gyűjtötték fel Géza fejedelmünk udvarában. Az énekhez mellékelte kis versike Kloge címen így szól: 'Évgebből most mindjárt útnak indítom követeimet Hunországba, ott bizton rátalálok az emlékekre: mert nagyon helytelen volna ám ha az nem lenne megőrizve. Ez a legnagyobb esemény, ami ezen a világon valaha megtörtént.' A németek szerint Pilgrim püspök maga is itt járt az anyag összegyűjtése végett.”⁹⁹

Nem mellékes az sem, hogy a Nibelung-énekből vett egyik esemény miatt átértékelhetjük történelmünk egy eddig fájdalmasnak érzett pontját. Még a magyar krónikák is egységesen testvérgyilkosságot varnak Attila nyakába, oly indokkal, hogy amíg Attila a nyugati hadjáraton volt távol, testvére, Buda Ecilburg városát a maga nevére nevezte el Bouduvarnak. Eszerint Attila Buda megölése után megparancsolta volna népeinek, hogy a várost Attila városának hívják továbbra is, és míg a németek Attila iránti félelmükben, ezt meg is tartották, a hunok viszont semmibe vették szavait, és Budavárnak hívják azóta is. Nos, ez a Nibelung-énekből leírtak után, többé nem állja meg a helyét. A hunok nem azért hívták Attila városát a későbbiekben Budának, mert semmibe vették uralkodójuk szavait, akiről szintén egységesen állítják krónikáink, hogy szigorúságától és igazságosságától rettenetesen félték, hanem éppen kegyeletből, mert ott adta életét vitében Buda, testvérenek, Attilának, és Krimhilde érdekében.¹⁰⁰ Azon kívül, miután Aladár gyermekük is életét vesztette akkor a Niebelung-ének szerint, Aladár nem tudhatott később, Attila halála után testvérével, Csabával harcba bocsátkozni az egyedulalomért. Sőt, a Tarih-i Üngürüz szerint még Tetrikosz (berni Detre) is előbb hal meg, mint Attila, aki méltó temetést rendez neki.¹⁰¹ S nem véletlen, hogy a német és török környezetben fennmaradt

⁹⁷ Anonymus a palatium szót használva utal régi Óbuda négyszögletű alakjára, hiszen Rómában „a Forum Romanum mellett emelkedik a város bölcsője a Palatinus, amelyen a hagyomány szerint Romulus szántotta körül az első város, a 'Roma Quadrata' területét, és itt építette fel házáat is. Egyre többen építkeztek itt, a köztársasági kor vége felé már csaknem kizárólag a gazdagabb családok lakták. A Palatinus szóból származik az Európában mindenfelé elterjedt palota szó is.” (Atom: „A Palatinus domb Rómában.” *Róma Direct Connection honlap*. 2013. <http://romanevezetessegei.blogspot.hu/2011/11/palatinus-domb-romaban.html>.) Azaz „a palatinusi várost szokták volt négyszögű alakjáról Roma quadrata névvel jelölni”. (Pecz Vilmos: „Róma”. *Ókori Lexikon*. Franklin Társulat, Budapest, 1902-04. Elektronikus kiadásban: <http://mek.oszk.hu/03400/03410/html/7238.html>) Arcanum, 2002. Róma korábbi város egyébként, mint a mondai alapítása. (Caesarina: „Néhány gondolat Róma kezdeteiről.” *Róma-szenvedély*. 2013. http://roma-szenvedely.eu/showwer&pageid=12&type=menu_fomenuk.)

⁹⁸ Et viderunt omnia palacia regalia quedam destructa usque ad fundamentum quedam non, et ammirabantur ultra modum omnia illa edificia lapidea. (http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru/m#De_portu_Moger.) Saját fordítás.

⁹⁹ Sebestyén László: *Kézai Simon védelmében*. Nap Kiadó, Budapest, 2004. 63. A Nibelung-ének eseményeinek francia környezetbe helyezését lásd

¹⁰⁰ A Nibelung-ének eseményeinek francia környezetbe helyezését lásd Bognár Ízes Zoltán: „Történelmi rétestésza – újragyúrva.” *Eltévedt időszámítás* 2015. 09. 04. http://www.eltevedtidoszamitas.hu/modules.php?name=base_topics&file=nyomtat&cikk=kapcsolodok-4c066fd5ee4eb.

¹⁰¹ A Tarih-i Üngürüz szerint Tetrikosz Vindobona ura volt, és a Nibelung-ének szerint Attila és Krimhilda esküvőjének helyszíne Vindobona volt. V. ö. „Vindobona [Vienna].” *Livius.org. Articles on ancient history*. <http://www.livius.org/articles/place/vindobona-vienna/>.

Nibelung-ének és Tarih-i Üngürüz adatai eltérnek az itthon „előkerült” krónikák adataitól. Ezért aztán le kell vonnunk a tanulságot, hogy krónikáink adatai tekintetében az eredetit és az utólagos érdek-hamisítottat is meg lehet alapos vizsgálattal különböztetni.

Mindebből látható, hogy a számunkra rendelkezésre álló középkori forrásanyag hatalmas adathalmaz, amihez az átfogó szemléletet leginkább itteni magyar folytonosságunk kérdésköre biztosíthatja. Kitekintéssel olyan további, életbevágóan fontos kérdéskörökre is, melyeknek a jelentőségére csak mostanában, a viszonylag szabad kutatás időszakában döbbenünk rá, megértve az elmélet terén régen ellenünk működők ki sem mondott hivatkozási alapjait.¹⁰²

Részleteiben szükséges tehát elemezni és meghatározni – amint a Kárpát-medencei magyar folytonosság elmélete javasolja, – a katonai vezető réteget és a velük együttműködő földműves állattenyésztő népet. Utóbbit nem a sokat emlegetett „meghódított – szláv – népnek” tekintve, amely valójában a Kárpát-medence magyarul beszélő őslakosságát jelenti. Őket tehát nem hódították meg, hanem ők voltak, akik felszabadítóul, védelmi szervezetnek szánva hívták hatalomba a hatalmi folytonosságot jelentő uralkodó családi és rétegi kortárs leszármazókat. Igen, igaz, a hatalmat több és többféle csoport is megragadta itt az ókortól kezdve, mert a földművelők tudása és szorgalma páratlan gazdagságot nyújtott az uralkodói törekvésekhez. Így már az ókorban is minden főhelyre vágó uralkodó ide vágott, itt vált a világ urává a törökből visszafordított krónikánk szerint.¹⁰³ Ez a kiszolgáló rész sikerét is jelenti, azaz nem kell szegyenekznünk túlnyomó paraszti elődeink matt. Bár egyelőre talán még nem kell erőltetni az őslakosok magyaron, székelyen kívüli más megnevezését, csak ha majd az ezirányú további kutatások megerősítik értelmét. Akkor folytathatjuk erről a gondolkodást, hogy például a palóc (polovec, polák), székely, orosz, káloz, bogdán, rutén, rác, esetleg jobbágy, vagy más csoportnév milyen előd- és utódkapcsolatot mutat.

14. ábra. A nagyszentmiklósi kincs 2. kancsóján Sarolt kezében címertani lilium (írisz, nőszirm). Ilyen fajta jogára van a Szent Koronán Szent Mihály arkangyalnak.¹⁰⁴

Ebben a körben hoz a Korona-kutatás újat, új elméletet felmutatva, ami vitathatatlanul beilleszkedik a magyarság valódi őstörténetébe a kereszténységhez kapcsolódás tekintetében. Ugyanakkor azok a bizonyára szintén nem kevésbé érdekes következmények, amiket ez az elmélet jelenthet, még ezutáni értelmezéseket igényelnek, és reményeink szerint majd kapnak is. Hisz ezáltal a magyar királyi hatalom és a magyar uralkodó réteg európai megkülönböztetett hatása és szerepköre viszonylatában is sok minden a helyére tehető, megmagyarázható a szent

¹⁰² Lásd pl. Fábíán Sándor: *Történelmi szűrrelál. Az Igazság kálváriája*. 2021. [Acta Historica Hungarica Turiciensia 36/1](https://www.actahungarica.hu/Turiciensia/36/1/).

¹⁰³ Blaskovics József (ford.): *Tarih-i Üngürüz*. Magvető, Budapest, 1982.

¹⁰⁴ Váralljai Csocsán 2015, 1242.

királyaink hivatástudata (14. ábra), sőt még az ellenük megvalósított erőteljes ellenhatások, gyilkos hajlamok megnyilvánulásai is a nyugati uralkodói körök részéről. Továbbá a bibliai keresztény gyökerek illeszkedése a magyar eredet és történelmi fejlemények kérdéskörébe, sőt a kettős műveltség kérdésének ama vonatkozása is, hogy a mi kereszténységünk képes volt egyezésbe kerülni a népi műveltséggel, míg máshol kereszties hadjáratot látunk ellenük.

15. ábra. A nőszirm megjelenik Árpád-házi királyaink jogarán, koronáján és pecsétjén.¹⁰⁵

Mindez a hatalmi kultúra jellegzetességeként kezelendő, és nem pontosan történelmi adatforrásként. Szinte kodifikált a magyar szöveg is, nemcsak a bibliai. A Biblia kódolása azt jelenti, hogy csak a beavatott szemnek nyújtja a történelmi forrás természetét. Azaz hasonlóan ahhoz, esetleg még magyar–magyar szótárt is lehetne készíteni, hogy megfejtjük, mi mit jelent a valóságban krónikáinkban és a ránkmaradt hagyományokban, események, valamint szereplői és helynevek. A kereszténység saját kodifikációja is érdekes persze önmagában. S különösen a kettő egyesülése, de ennek helyszíne, terepe, hangsúlyozandóan, maga a Kárpát-medence egyébként – logisztikai szemmel tekintve – elég nagy területe. Tehát a kódolt hatalmi és a keresztény információk együtt alkották a középkori történelmet, küzdelmet. És annak egyfajta eldőlését, megoldását jelentették az újkori fejlemények, amikor sikerült az – eltitkolt, elcsalt – információk birtokában előnyökre szert tenniük egyes embercsoportoknak, népeknek.

Reményteli fejlemény, hogy lett már sok olyan törekvés és kutatómunka nálunk, ami szerzőjének belépést jelent azok társágába, akik népünk valódi eredetét és jellegzetességeit, valamint történelmi szereplésének igazságait kutatják. Amellett, hogy üdvözljük az ilyen eredményeket, szerzőiket további erőfeszítésekre biztatjuk, lássák világosan a maguk által felfedezett területet. Reményteli pedig, hogy amint a Korona-kutatás eredményessége mutatja, számos megállapításában olyan dolgokkal találkozunk, melyek a Kárpát-medencei magyar eredet elméletét, felfogását igazolják, támasztják alá. Sőt a kissé szétesőnek látszó tömértelen anyagot éppen e vonal teszi egységessé. A magyar nép kettősségének, a kettős műveltségnek (kettős kultúrának) a gondolatát kell itt tehát tekintetbe venni, a még további gondolkodás érdekében, legalábbis az ókor tekintetében, és a középkor első felére, amikor még a keresztény gondolkodás nem fejtette ki népegységítő üdvös hatását.

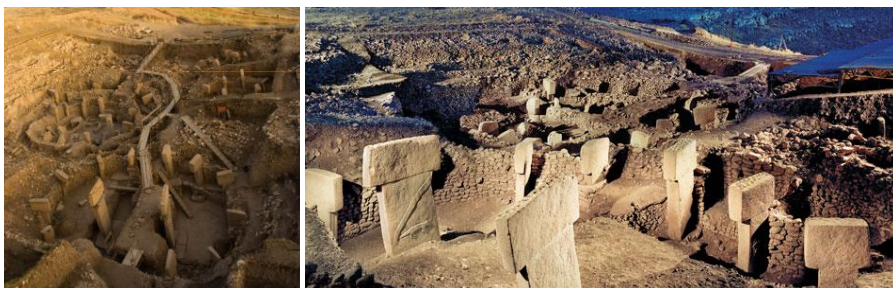
¹⁰⁵ Váralljai Csocsán 2015, 1243, 1244,

Az elvi-elméleti következetesség követelménye és jótékony hatása

Felmerülhet az olvasóban, hogy a manapság igen sokat emlegetett távol-keleti, belső-ázsiai és közel-keleti hatások, akár a Korona tekintetében is, miként egyeztethetők össze a mi Kárpát-medenceiségünkkel. Erre a végső válasz az lesz, hogy nem kell egyeztetni, mert nincs ilyen hatás. De, menjünk sorban!

Legfontosabb, hogy az időrendet vegyük figyelembe. Ez azért nehéz, mert a gyakorlat az, hogy összemosás nemcsak az évszázadokat, de még az évezredekét is. Különösen az újkori viszonyokat vetítik vissza ó- és középkori időkre.

A másik következetességi követelmény a műveltségi területen látható kétféle jelenség figyelmen kívül hagyása. Egyik a nagyfokú változatlanóság, a másik az igen hosszú idő, amikor valamely műveltségelem érvényesül.

16. ábra. Göbekli Tepe romjai.¹⁰⁶

Így aztán nem meglepő, hogy előfordul, amit le kell leplezni, hogy például a fémművesség elé tesznek olyan termékeket, amelyeket csak fémeszközökkel lehet előállítani. Vagy olyan képességet, tudást tulajdonítanak, oda és oly időben, amikor az ott, azoknál még nem fordulhatott elő, mert máshol és később fedezték fel. Ekkor azonban megvédolják az ellenkező véleményt mondot, a valós tényekre figyelmeztetöt, hogy nem elég nagy a képzelőereje, amint a légiközlekedés lehetőségét tagadóknál történt. Erre példa Göbekli Tepe és a gízai Szfínx (16-18. ábra). Előbbi alakzatainak megmunkálása fémeszközt kíván, de a csillagászati összefüggések is rajtuk későbbiek, minthogy még a pattintott kőkorszakra tegyék keletkezési idejét, ahogy az egyre terjed. Mert egyáltalán, a hatalmi réteg kizárólagos akarata érvényesülése kellett olyan nagy tömegű ember mozgatásához, akik az építményeket készítették, de olyanfajta társadalmak csak több ezer év múlva jelentek meg a földön. Erre is van ellenérv, mely már a földönkívülieket emlegeti. Ahogy a gízai piramisoknál is előjön, a Föld többi hasonló alakzatait bevonva, és főként az erózióra hivatkozva az időrendben. Hogy az esőnek két és félszer hosszabb időre volt szüksége, hogy úgy lekoptassa a Szfínx fejét, mint ahány évesnek a modern tudomány mondja. Csakhogy ott a szélfúttá homok koptatott. Ezt viszont már nem hajlandók megfontolni.

¹⁰⁶ <https://www.scienzainrete.it/articolo/che-cosa-racconta-volpe-di-gobekli-tepe/claudio-elidoro/2017-05-03> és <https://th-thumbnailer.cdn-si-edu.com/smithsonianmag-media.s3.amazonaws.com%2Ffiler%2Fgobekli-tepe.jpg>.

17. ábra. Göbekli Tepe csillagképi alakzatai (keselyű, skorpió, stb).¹⁰⁷

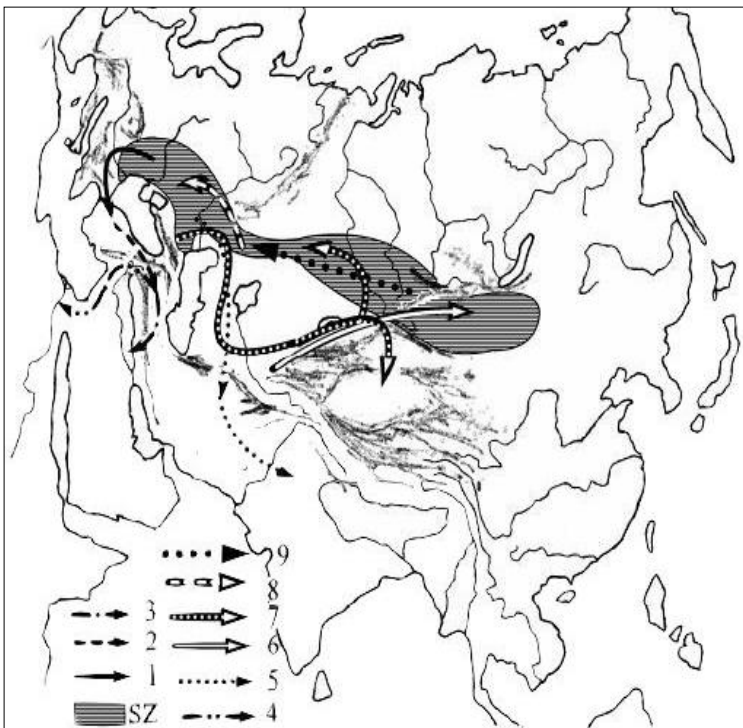

18. ábra. A gizai Szfínx a szél által vitt homok által vízszintesen erodált alakja.¹⁰⁸

Kialakították a „mesés” Kelet egyfajta varázsát, és nehéz mit kezdeni vele, mert sokan hisznek benne. A belőle származtatott „fejlődési vonal” egyenes út Indiától Mezopotámián és Egyiptomon át Görögorszáig és Rómáig, majd Nyugat-Európa felé. Ám például az írásjelek a Kárpát-medencében évezredekkel megelőzik a Folyamköz hasonló kulturális teljesítményét, amint a fémművesség is, és éppen a Közel-Keleten találták meg a tellúrral szennyezett erdélyi aranyat, s nem fordítva.

¹⁰⁷ http://pctrs.network.hu/clubblogpicture/2/9/ /209298_443522580_big.jpg.

¹⁰⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_szfínx#/media/F%C3%A1jl:Great_Sphinx_of_Giza_-_20080716a.jpg.

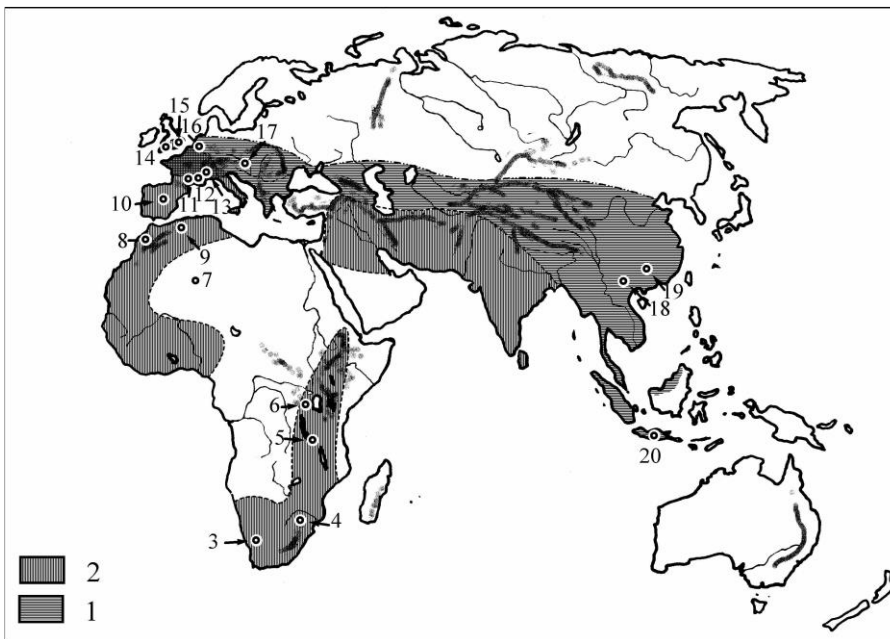
19. ábra. A harci kocsi terjedése keletre. 1. Kr. e. 2000 körül kurgán harci szekér terjedése a dél-orosz sztyeppe felől a Balkánra. Belőlük lesz aztán a Mükénéi királyság. 2. Kr. e. 1900 körül Harci szekér Anatóliában. Kései utódaik a hettiták. 3. JE 3700 körül harci szekér a Zagroszba: Kassiták. 4. JE 3500 körül harciszekér Egyiptomba: hükszoszok. 5. Kr.e. 1900-1700 pásztornépek Iránba és Indiába. 6. Kr. e. 2000-1800 turkok mozgása. 7. Kr. e. 1000-900 szkíták mozgása. 8. Kr. e. 1900 körül tochárok mozgása. Ők nyomhatták meg a turkokat keletre. 9. A tochárok ágából jöhetett létre a későbbi szkíta, mivel északnak fordult. Vonalkázva az akkori sztyeppe terület.

20. ábra. Kr. e. 15. század, kései bronzkor korai szakasz, szobrok harci kocsiival Lcsasen 1, 8. és 10. sz. kurgánból, valamint Lóri Berd halomsírból.¹⁰⁹

¹⁰⁹http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_kisebbségek/ormenyek/ormenyország_kincsei/pages/okta_a_14_kepjegyzek.htm.

A harcias műveltségi torzulás terjedése a fémművességhez kötött, a harci kocsi kiasott példányai Észak-Indiáig eljutottak már négyezer éve (19-20. ábra). És ha ennek megfelelően szervezeti–műveltségi és szellemi egységességet látunk az egész eurázsiai földrészen, az nem jelenti a legősibb emberi kultúrát. Különbőséget még sokkal régebben is, és még nagyobb területen látunk az ipari műveltségben, tehát Afrikát is bevonva, a kőbalta és hasító ipar tekintetében (21. ábra).

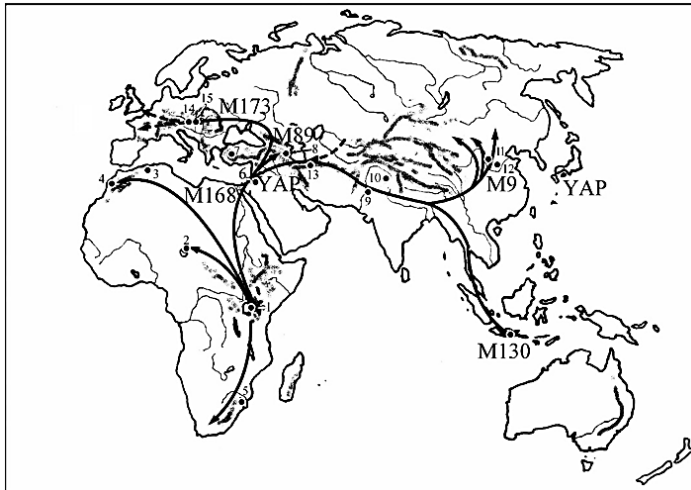
21. ábra. 1. hasító és 2. kézibalta iparok elterjedése a csiszolt kőkorszak előtt.

Az acheuli elnevezésű szerszámiparokat gyakorló ún. archaikus ember telepei nagy sűrűségben találhatóak a Kaukázus völgyeiben,¹¹⁰ és valamivel ritkábban Európa szerte, a Kárpát-medencében is, egészen a Brit-szigetekig. De ugyanígy szétterjedt Ázsia déli területein keresztül egészen Kínáig. Nem találni viszont nyomát Ázsia belsejében, a nagy hegyesektől északra a hidegebb, sztyepei környezetben. Szerszámiparai alapján az ember két csoportba osztható. Az eredeti, afrikai ember a kézi baltát készítette és használta, ugyanakkor az eurázsiai embert elsősorban a hasító ipara jellemezte. A két szerszámcsoporthoz területi eloszlását a günz–riss időszakban, azaz az acheuli műveltségek idején (középső pleisztocén) a 21. ábra szemlélteti. Látható, hogy az eredeti, afrikai szerszámipar, kézi balta, Afrika keleti és nyugati részein, s Eurázsia déli részein használt. A hasító készítése ellenben Közép-Európát, ill. Ázsia középső és keleti részeit jellemzi. Ide tartozik a Kárpát-medence ősi ipara is, amely alapvetően kavics ipar volt, és a környezetéhez képest mindig „előrefutást” jelentett.¹¹¹ És ezen a területen egyben modern emberi koponyákat is találtak ebből a korszakból. Figyelemre méltó tehát, hogy a későbbi malájföldi, jávai és a kínai ember nem az afrikai kézi-balta, hanem a közép-európai hasító műveltséghez tartozik. Ez alapvetően megkérdőjelezi, hogy oda az ember közvetlenül

¹¹⁰ Gábori Miklós: *Ala Tau – Ararát. Régészeti utazások*. Gondolat, Budapest, 1978. 274-278.

¹¹¹ Gáboriné Csánk Vera: *Az ősember Magyarországon*. Gondolat, Budapest, 1980. 71, 80, 124, 151.

Afrikából került volna. Az archaikus ember mindenütt domb- és hegyvidékre telepedett, és mindig édesvíz mellé. Az archaikus ember a tengerpartokat nem népesítette be, tengerparti telep egyáltalán nem ismert. A 22. ábrán a nyilak a Vértes László szerinti archaikus emberterjedést mutatják a „kavicsösvényen”.¹¹² A térképre írt számok pedig a korábbi munkánkban¹¹³ közölt és a günz jégkor idejére tett génáramlás végállomásait mutatják.

22. ábra. A *Homo erectus* vándorlása Vértes szerint.¹¹⁴ 1: Olduvai, 2: Koro-Toro, 3: Ternifine, 4: Sidi Abderrahman, 5: Swartkrans, 6: Ubeidiya, 7: Karain, 8: Borda balka, 9: Soan, 10: Guler, 11: Chaukau-tien, 12: Lantian, 13: Dushanbe, 14: Buda, 15: Vértesszőlős.

A modern ember a Föld különféle éghajlati körülményei között él, és a würm jégkorszak végére az egész Földet belakta. Külső megjelenésében azonban határozott, és földrajzi területre is jellemző különbségek, emberfajták léteznek, bár az emberiség egyetlen faj. Ámde ezek a különbségek csak bizonyos mértékig vezethetők vissza a modern ember őséire, mint egyetlen gyökérre, sokkal inkább az archaikus ember modern emberré alakulása során bekövetkező jellegzetes változásoknak következményeiként foghatók fel. Vagyis az emberiség mai arculata nem egyetlen, a modern emberi gyökérből származik, hanem különböző helyeken a Földön párhuzamosan alakult ki. Az egységesülésben is felfedezhetők különbségek, például az úttörő, azaz középső kőkorszak emberének szerszám anyaga Euráziában több helyen is folyamatosan alakult át a modern emberébe, ugyanakkor ez Afrikában nem mutatható ki. Az ellentmondás úgy oldható fel, ha elfogadjuk, hogy a modern emberré alakulás a Föld több pontján is párhuzamosan haladt, és a würm jégkorszak idején játszódott le. Ennek a változásnak az eredményét láthatjuk a földrajzi területtől, az élettér éghajlati és földrajzi körülményeitől függő különböző embertípusok kialakulásában. A valóságos közös gyökér ellenben a *Homo erectus* korára, vagy azt megelőző időszakokra tehető.

A Kárpát-medencei magyar ősmúlt részleteit közelebbről megtekintve azonban az láttuk, hogy része az egyetlen emberi őstörténetnek, s nagy részt vállalt egész Európa őstörténetéből, népessége túlnyomó részben innen eredt. Ezért hamis, amit a mai tudomány és oktatás erről

¹¹² Vértes László: *Kavicsösvény*. Budapest, 1969. 218-219.

¹¹³ Cser Ferenc, Darai Lajos: *Magyar folytonosság a Kárpát-medencében, avagy kőkori eredetünk és a sejti tulajdonságörökítő kutatás*. Frig Kiadó, 2005.

¹¹⁴ Vértes 1969, 79. ábra.

előad, illetve elhallgat, hogy valójában a magyarságtól eredő világról szól. Ami sok kárt okoz, mert nem az alapműveltségre vonatkozó ismereteket közöl, azaz nem az eredeti, mellérendelő egyenrangúságon alapuló együttműködés előnyeit ecseteli a ma ifjúsága számára. Hanem még mindig egy szent rendet, a hierarchikus, alárendelő társadalmat népszerűsíti, amivel valójában – meghirdetett elvisége ellenére – demokráciaellenes és emberellenes is, amennyiben a háborút elfogadható eszköznek tekinti és alkalmazza is.

Amikor a magyarság Kárpát-medencei eredete és folytonossága elméletét kidolgoztuk és közreadtuk, ezen háttérbe szorítás következményeit tapasztaltuk. Mert ugyan megdönthetetlen bizonyítékokkal alátámasztott elméletet adtunk elő, az mégis szinte teljesen hatástalan maradt. Akire hatással volt, az is félreértette és a tarthatatlan turáni eredetelmélet¹¹⁵ szolgálatába állította. A többség azonban nem vett róla tudomást. Ennek oka pedig szintén az volt, hogy a magyarságnak kiosztott ősmúlt leginkább homályba borult jellegű volt, illetve a ködös messzeségből származtatással vizsgálhatatlanná tették.

Míndezek nyomán világos, hogy a korai magyar történelem éppen annyira bonyolultan szerteágazó, mint az egyetemes őstörténet, éppen úgy nem köthető egyetlen népcsoporthoz, mint a többi népé se. Annyi különbség mégis van, hogy mi a Kárpát-medencéhez tudjuk kötni elődeink életútját a messzi őskőkorig vissza, ahol pedig minden más, máshonnan érkezett embertani és műveltségi jellegzetesség megkülönböztethető és ezért meg is kell különböztetnünk az eredeti és túlnyomó itteni jellegzetességtől. Ehhez azonban figyelembe kell venni az egymásután következő időrétegekben a helyi népközhöz egyre megváltozott állapotát, mint befogadási kiindulópontot a további külső hatásokhoz. Mert hatási volt rengeteg, aminek eddig tudásaink nem annyira itteni megvalósulását, hanem a sokszor inkább csupán feltételezett eredeti helyszínén talált jellegzetességeit kutatták. Miközben jól kirajzolódik, hogy a bejövők sora nem alapvetően tudta megváltoztatni a Medence-béliek erőteljes – mert sikeres – eredeti jellegét, mert mindig kis arányt jelentett. Ugyanakkor az ellenkező irányt, a Kárpát-medencéből kiáradó hatást is nyomon kell követnünk az esetleges visszatérések felismerésén túl azért is, mert a Kárpát-medence valós szellemi eredményei, avagy találmányai valamiért háttérbe lettek szorítva az elmúlt időkben a világ többi részén fellelhető műveltségekhez képest. Pedig a kézművesség, a legkorábbi fémművesség, valamint a földművelés és állattenyésztés sikeressége miatt egyenesen Kárpát-medencébe gyökérszerű népek tarthatjuk magunkat, egyetemes névvel: magyaroknak, akiknek régészeti szinten megragadható elődei az emberiség kultúrájának kifejlesztői és elterjesztői voltak, mégpedig új európai földművelő területekre elvándorolva az itteni nagy népszaporulat miatt és révén.¹¹⁶

Az igen régi időkbe visszavisz bennünket a hely szellemének ápolásán túl magyar mivoltunk embertani megalapozása is, benne a genetikai, vércsoporti és alkati jellemzőinkkel. Szintén ezt teszi nyelvünk, különösen gyökszóji megjelenésével a többi nyelvben, de saját írásunk is, mint az írástörténet meghatározó elsője, jelképrendszerünk meghatározója. Ám a magyarság legértékesebb vívmánya a – legjobban a mai tudományos felfogáshoz hasonlító – gondolkodása, világlátása, lelki tartalma, valamint igazságossága, egyenrangúságon alapuló együttműködése és

¹¹⁵ Lásd Cser Ferenc, Darai Lajos: „Dr. Torma Zsófia bárónő a földben és a szakirodalomban talált leleteiről.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38. évf. 2. sz. 2023.

¹¹⁶ V. Gordon Childe és tanítványa, Stuart Piggott egyenesen a civilizáció bölcsőjének tekintette a Kárpát-medencét. Lásd: Childe, V. Gordon (1925): *The Dawn of European Civilisation*. K. Paul, Trench, Trubner & Co. London, & A. A. Knopf, New York. Stuart Piggott (1987): *Az európai civilizáció kezdetei. Az őskori Európa az első földművesektől a klasszikus ókorig*. Gondolat, Budapest. Childe a Tordos–Vinča kultúrát, amely fénykorában kitöltötte a Kárpát-medencét és a Balkánt, sőt még Kis-Ázsiában is vannak nyomai, összefoglalóan Duna-menti műveltségnek nevezi, Duna I. és Duna II. szakaszra osztva, mely utóbbi terjedt el aztán Nyugat-Európa felé az újkőkorban. Piggott pedig ugyan Eurázsia nyugati végét emlegeti helyszíneként, de végig a Kárpát-medencéről ír, és szerinte bár az élet lehet gyakori, biztos, hogy a civilizáció igen ritka a világmindenségben. Ez a gondolat visszaköszön Gánti Tibornál is, biológiai szempontú érvekkel alátámasztva. Lásd: Gánti Tibor (1989): *Kontra Crick avagy az élet mivolta*. Gondolat, Budapest. 56-60.

a mellérendelő szemlélete. Ennek megnyilvánulása közléte, ahol irányítók és irányítottak nem szakadnak kettős – hatalmi és alávetett – kultúrára, mint máshol, legalábbis a középkorban még általánosan ezzel találkozunk, s utána is bűvópatakként.¹¹⁷ Ennek feltétele pedig a Korona-tanban keresendő. Térjünk hát vissza Szentséges Koronánk biztos talajára.

Az első (demokratikus) alkotmány: a Korona-tan

A magyar Korona nemcsak önmagában álló tárgy, hanem intézmény. Már I. (Könyves) Kálmán korától fűződnek hozzá alkotmányos jogok, szerepkörök. Ennek az „eszmének” egyik nagyon lényeges eleme az, hogy *az ország tulajdonosa a Szent Korona*. Ez nem tárgy, hanem „élőlény”, aki magában egyesíti a hozzá tartozó területen élő uralkodó és nem uralkodó embereket. Olyan élőlény, akivel a királyt beavatják, akire a király is felesküszik, akinek felelősséggel tartozik. Ebbe a *felelősségébe belefoglaltatik a Szent Korona területén élő minden ember, nyelvre, vallásra, népi-hovatartozásra és gazdagságra való tekintet nélkül*. A király, a nemesség és az egyszerű nép a várjobbágyoktól a pusztai állattenyésztőkig egyaránt része a Koronának. A magyarok földjén a Szentséges Korona a tulajdonos, azaz *embert ember nem birtokol*, és ez a helyzet egészen Mária Terézia koráig terjed. Nem látszik véletlennek az, hogy épp II. József korában történhetett meg a Szent Korona átalakítása – azaz *átprogramozása*.¹¹⁸

A magyar Szentséges Korona az ország hűbérura, tulajdonosa és a hozzá kapcsolódó alkotmány szerint az ország valamennyi polgára – beleértve a királyt is – a Szent Korona tagja. A király a Korona-tan szerint nem birtokolja az országot, csupán annak a feje, merthogy a népesség meg a teste. Mellérendelő szellem ez a javából! Mint ahogy mellérendelő szemléletet tükrözött az is, amikor Aba Sámuel nem az országot „meghódító” – és ezért a saját értékrendjén át birtokló – nemesség, hanem az egyszerű emberek mellé állt.¹¹⁹ A Kárpát-medencében ugyanis a falvak faluközösségekben éltek, ahol senki sem birtokolta a földet külön, hanem együtt.

Glatz Ferenc megjegyzése, amivel üdvözölte Mária Terézia intézkedését, – amellyel a szerinte „elavult” faluközösségeket megszüntette és a „haladó” hűbérúri renddel váltotta fel,¹²⁰ – a társadalmi „fejlődés” misztériumát tükrözi, no meg azt a tény, hogy ezek a faluközösségek – a Kárpát-medence területének kb. a harmadán¹²¹ – ekkor még fennálltak. Aki korszerűtlennek véli ezeket, mondván, hogy ha a paraszt nem tudja, melyik az ő földje, nem képes hatékonyan gazdálkodni rajta, téved. Hiszen a dolog megfordítható: faluközösségekben élve az egyes termelők a termékre specializálódhatnak, azaz sokkal hatékonyabb munkát végezhetnek, mint a mindent termelő kortársaik, merthogy a faluközösség tudja, hogy éppen melyik földterület alkalmas annak a növénynek, vagy állatnak a „termelésére”.

A magyar nép lélekhite, a ragadozó állatok ábrázolásának hiánya, a faluközösségi gyakorlat, a Vérszerződés esete, mind-mind a mellérendelő szemléletet tükrözi, és ezt fejezi ki a magyarság nagy találánya, a Szent Korona Eszme és Tan is.¹²² A Könyves Kálmán idejéből már ismert Korona Eszme szerint az országnak az uralkodó nem birtokosa, hanem a Megszentelt Korona lénye egyesíti magában a területén élő uralkodó és nem uralkodó embereket. Így ember nem birtokol embert. Ugyanakkor minden alattvaló és az uralkodó maga is, a Szentséges Korona tagja.

¹¹⁷ V. ö. Darai Lajos „A magyar állam jelleme: képviselet, nemzet.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31. évf. 5. sz. 2016.

¹¹⁸ Pap Gábor: *Angyali korona, szent csillag: Beszélgetések a magyar szent koronáról*, Jászszági Művésztelep – Tötevény Kiadás, Jászberény, 1997. 19, 34.

¹¹⁹ Kálti 2004.

¹²⁰ Glatz 1995. 317, 322. Tagányi 1977, 338-339. azt fejtegeti, hogy egy új törvény mennyire áldásos, amely rábírná a faluközösségeket a felbomlásra.

¹²¹ Lánosz Gyula: „A faluközösségek eredete. Ósi család és tulajdon (1878)”. *A magyar néprajz klasszikusai. Az ősi társadalom magyar kutatói*, Szerk. Ortutay Gyula. Gondolat, Budapest, 1977. 224-228.

¹²² Vö. Zétényi Zsolt: *A Szentkorona-eszme mai értelme*. Püski, Budapest 1997. 17.

A magyar Szentséggel Megszentelt Korona jelképi szerepe, eszméje és tana meghatározó volt mind a magyar királysághoz való átmenet megszervezésében, mind a magyar királyság sok százéves fennállásában. Sőt, ezen felül e Korona birtoklása még a kereszténység legfőbb védelmezője szerepének vállalását is jelentette. A magyar Szentséges Korona hatalmi és uralmi jogfolytonosságot tart fenn azzal a politikai gyakorlati elvvel, hogy a mindenkori magyar király a magyar Korona Feje, és az élő magyar nemzet: minden magyar nép a magyar Korona Tagja, valamint a kettő együtt a Szent Korona Testét alkotja. A Szentséges Korona végérvényesen és teljességgel egyesítette az országot, amennyiben a Vérszerződésben nem résztvevőkre is kiterjedt. Azok önként elfogadták hatalmát, II. Szilveszter pápa áldásával és II. Ottó tekintélyének támogatásával megerősítve. A „honfoglalók” is elfogadták a Szentséges Korona hatalmát uraló állásukat, mert az megerősítette a Vérszerződést, és mert a királyi uralkodó ház dinasztikus koronája volt.

Tehát bizonyos, hogy Szent László királyt már nem az addig királyinak nevezett, hanem az országhoz rendelt koronával koronázták királlyá. Hiszen a Képes Krónika Salamonig következetesen királyi koronát emleget, I. Géza és Szent László korától pedig ország koronát. A magyar Megszentelt Korona latin neve is ezt jelenti: *Sacra Regni Hungarici Corona* (kb. a Hun Nép Országának Megszentelt Koronája). Az ország és nem a király koronája.

A Szent Korona Tan sajátja az, hogy Magyarország Szentséges Koronája az ország birtokosa vagy tulajdonosa, alája tartozik valamennyi magyarországi ember, beleértve az egyszerű parasztot és a királyt is. Azaz nem a király birtokolja az országot, mint ahogy az szabályszerű volt akkoriban az egész hűbéri Európában. Európában már a Kr. e. 6. évezredtől kezdve az alárendelő szemlélet volt uralkodó. Ennek megnyilvánulásai az istenek és azok földi helytartói, a királyok, az uralkodó nemesség, az uralom alá vetett szolgák és a rabszolgaság.

A király a kormányzásra, az uralkodásra a Szent Koronától kap jogosítványt. A Korona Tan mellérendelő szemléletét később Werbőczy roppantotta meg, és emelte ki a nemességet a jobbágyokkal szemben, akik addig nem voltak szolgák, mint a többi európai hasonló helyzetű ember. Ekkor újra, vagy inkább először, kettős társadalom jött létre, ha az Árpád-házi királyok korát és még valamennyire az utána következőket is, az eredeti Konoa Tan befolyása övezte.

A magyar Korona Tan, alkotmányos hatalommegosztásként, a két Megszentelt Korona Tag, a király és a nemesség hosszantartó küzdelmének eredménye. A király a végrehajtó hatalom legfőbb birtokosa, az országgyűlés pedig a törvényhozó hatalomé. Az államhatalom legfőbb alanya, s a két hatalmi ág egyesítője azonban maga a Megszentelt Korona. Az ősi szabadságvágy is kifejeződik e Tanban a keresztény feudális rendiséggel szemben. A szabadságvágy kielégítője a királyi tanácsadó testület az uralkodó állandó ellenőrzésére, ami igazán demokratikus és alkotmányfejlesztő intézmény, s akkoriban Nyugat-Európában nem létezett.¹²³ Szent István, Magyarország Megszentelt Koronájának, azaz az országnak a felajánlásával Szűz Máriának, azt örök időkre az ország, a király, a királyi tanács, az országgyűlés, a vitézek, a nemesség, a papság, az Egyház, és az ítélkezés, törvénykezés fölé rendelte. Így az Ég szentesítette a Megszentelt Korona nélkülözhetetlenségét az államhatalom legfőbb jogalanyaként.

A Megszentelt Korona Tana – a korábbi időszakra vonatkozó kifejezéssel élve a Korona Eszme megkülönböztetésének értelme: „Éppen a Szent Korona közjogi fogalomává válása, a magyar koronaeszmének közjogi tanná válása az, ami a magyar közjog-fejlődésben a legeredetibb... A magyar politikusok a késő-középkorban képesek voltak felfogni, hogy a magyarság számára semmi sem fontosabb, mint annak elfogadtatása, hogy a magyar közjogban a király rangban és hatáskörben ne első, hanem második személy legyen, azaz annak elfogadtatása, hogy a királynak felettese legyen, a Szent Korona – jogi személyként, a magyar államhatalom alanyaként... Kötelező erejű közjogi tanná csak a magyar koronaeszme válik – az ... angol történelemben ugyanez nem következik be, mint ahogy a cseh ... történelemben sem.

¹²³ Vö. Nagy Miklós: „A Szent Korona Tana.” *Szent István Emlékkönyv*. Budapest 1938.

A magyar koronaeszme, a Szentkorona-eszme tehát tanulmányozható az európai történelem folyamataiba ágyazva (kezdetei, előzményei és hosszú, évezredek története mind érdeemben összehasonlítható más európai történelmi folyamatokkal), de a késő-középkorban kialakuló Szentkorona-tan más koronatanhoz nem hasonlítható, egyszerűen azért, mert a Szentkorona-eszmén kívül más európai vagy nem európai koronaeszme nem változik át közjogi tanná.¹²⁴ Ez pedig Magyarország alkotmánya volt, és egészen a II. világháború befejezését közvetlen megelőző időkhöz volt. Akkor sem szűnt meg, csak a körülmények megváltozása miatt működése fel lett függesztve, mert akkor az ország elveszítette önállóságát és ezért képtelen volt a népfölség elvén álló módon sorsáról, alkotmányáról dönteni.¹²⁵ *Az európai földrész legrégebbi alkotmányáról van szó* tehát, amely a még korábbi ilyen jellegű megállapodáson, az ún. Vérszerződésen alapszik. Ebben az államfoglalást végrehajtó katonák kötötték „szkíta jellegű” szerződést a jövőbeni állam működtetésére vonatkozóan. A magyar államnak ez a létalapja – és nem I. Istvánnal, hanem több mint egy évszázaddal korábban született meg.

A Szent Korona Eszme rejtetten maradt további évszázadokig. Ami azonban láthatóvá tette, az a II. Endre által 1222-ben kiadott *Aranybulla* volt. Ebben a király és a nemessége szerződését láthatjuk. Ez a szerződés csupán néhány évvel követi az angol király, Földnélküli János és a nemességének a szerződését, a *Magna Charta Libertatumot*.¹²⁶ A Magyar Királyság ettől az időtől kezdve már a nagyvilág elé fordultan is alkotmányos királyság lett. Népének tekintélyes része ugyan nem földbirtokos, de az idegen származású nemességgel szemben nemesi rangja van – mint például az székelyeknek, akik a hatalomalapítás őslakóinak tekinthetők. Ezt a jogukat veszítik el Mária Terézia, majd II. József „felvilágosult” – pontosabban kifejezve: *illuminátusi* eszmékre alapult – rendelkezéseinek következtében. A Szent Korona népe ettől kezdve rab, sülyed a nyugat-európai népek rabjainak szintjére jogilag.

A társadalom kettőssége ebben a késői – modern – időben már teljesen nyilvánvaló: a magyarul beszélő kismemesség és népesség áll szemben az idegen főuraival. A magyar műveltség küzd a fennmaradásáért, miközben az urai nemzetközi alapon – akkor éppen a katolicizmus bélyege alatt – kívánják az életét lehetővé tevő műveltségétől megfosztani. Sikertelenül.

Az első írott alkotmány: Szent István Intelmei

Az Intelmeket Szent István a „a mi urunk Jézus Krisztus nevében” írta, azaz sugalmazott műről van szó, ami Isten szava a magyarsághoz, az ország minden lakójához. Szent István első törvénye ez, azaz alkotmány, s ilyenformán *isteni alkotmány*. Annyiban szintén megszentelt, – szentséges, sacra – hogy örök időkre szól, mert *Magyarországot Szent István örök időkre Szűz Mária rendelkezésére bocsátotta*, amely így *Mária Országá, Regnum Marianum* lett. Az Intelmekben felsorolt hatalmi tényezőket Szent István a magyar Szent Korona alkotó elemeinek, az Istennek tetsző uralom és az örök üdvösség feltételeinek minősítette: Az ország és vezetői a mózesi Tízparancsolat szerint kell éljenek, katolikus hitben, mindenkor katolikus királyok közigazgatási, honvédelmi és jogrendi vezetésével, királyi tanáccsal, a Jézus alapította római katolikus egyházban apostoli hatalmú főpásztorok hitbéli tanácsainak segítségével, királyi vármegyékben főispánok vezetésével, helyi önkormányzatok érvényesülésével,

¹²⁴ Kocsis István: *Magyarország Szent Koronája. A Szent Korona Misztériuma és Tana*. Püski, Budapest. 2005. 57-58.

¹²⁵ Csihák György: „Az Altöttingi országgyűlés” és Farkas Ferenc: „Az Altöttingi Országgyűlés története.” *Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban. A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából (1939-1949). A Tizenhatodik Magyar Őstörténelmi Találkozó és Tizedik Magyar Történelmi Iskola előadásai és iratai (Szentendre – 2001)*. Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, Budapest - Zürich. 2002. [Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 1. szám](#). 265-285.

¹²⁶ Mindkettő előzményének a keresztetek jeruzsálemi latin királyságának közigazgatási és igazságszolgáltatási szabályát tartják. De nekünk Szent István Intelmei című műve is előzménynek tekinthető.

vendégszeretettel, az ősök tiszteletével, imádsággal és az erények, különösen a szeretet gyakorlásával.

Az Intelmek már tartalmazza a Korona Eszmét, amennyiben „a magyar királyi hatalom legfontosabb alkotóelemeit *az egyszerre jelképes és valóságos Koronával* kapcsolja össze”,¹²⁷ ami nélkül Magyarországon nem uralkodhat senki. Ezenkívül az Intelmekben foglalt első magyar írott alkotmány az eredeti alkotmány rövidítéseként fogható fel. Eredeti magyar alkotás, mert az uralkodó dinasztianak a korábbi keresztény államából származtatható államszervezeti eszméje. Azért nem a rendetlen ország erkölcsé és politikai viszonyai miatti nyugati típusú intelem, hanem alkotmány, mert Szent István eszményi uralkodóként igen fegyelmezett országban uralkodott. Így a műben elődeinek és saját uralkodásának a tapasztalatait foglalhatta össze. S azzal, hogy a Szent Korona alkotó tagjaiként szerepelteti a vitézeket vagy nemeseket, a királyt, az ítélkezést, törvényhozást, azaz az országgyűlést, biztosítja ezek jövőbeni helyét és szerepét *a keresztény magyar államban*. Ugyancsak *a Szentséges Korona tulajdona az ország területe, ami így közjogilag csak a földközösséget tette lehetővé*, azaz a későbbi székely katonai demokrácia akkor – Atilla és Árpád óta – az ország egész területén érvényesült.

Mai napig tartó küzdelmünk – Magyar Csoda?

Mi, magyarok a legfontosabbnak azt a küzdelmet tartjuk, amit évezredek óta folytatunk megmaradásunkért, magyar néppé és nemzetté egyesült őskori műveltségünk, nyelvünk, életfelfogásunk, életmódunk, azonosságaink működtetéséért, megőrzéséért, a magunk módján való boldogulásunkért, világlátásunkért és világelsajátításunkért. Igen régen folyik e sajátos harcunk, mi pedig a legrégebből maradtunk fenn a nemzetalkotó népek között.

Ahogy a Kárpát-medencei magyar eredet és folytonosság mindegyikünk számára nyilvánvaló valóságként mutatkozik meg, ha sorra vesszük a valóságos múltunk igaz összetevőit, ugyanúgy, sőt még inkább nyilvánvaló számunkra az a hosszú küzdelem, amivel a történelmünk szinte egyedülálló módon olyannyira megterhelt. Igen bonyolult összefüggésekből lehet megértenünk, miért tértünk el annyira és térünk el még a mai napig felfogásunkban, berendezkedésünkben és tetteinkben a tágabb környezetünktől. Miért nem jó az nekünk, hogy kizárólagos és teljes hatalmat gyakoroljon felettünk valamely uralkodó réteg, s ha neki úgy szükséges vagy jó, feláldozzon bennünket, s ha indokolt számára, akkor még lelkünkre is tökéletes befolyással bírjon. Miért elleneztek emberek túlzott megkülönböztetését, rangeltérését, az égi magasságok és az alvilági mélységek vágyát, félelmét, valamint a magántulajdon másokat élvezetéből kizáró mivoltát.

Ezen közben igen sikeresek voltunk, mert csak így volt értelme megőriznünk magunkat magunknak. A siker titka magunkon kívül a Kárpát-medence, amely földnek hűségese szülőttei és örökösei vagyunk. Kifejeződései és őrzői. Az a kőkorszaki gazdagság és előny, ami itt jellemzett minket, úgy látszik, a későbbiekben sem fogyott el, még talán napjainkig megmaradt. Reménykedhetünk benne, ha erről egyáltalán még szólni lehet és tudunk, s mivel ma is éles fogakat fennek ránk és földünkre, amit jelzésként is értelmezhetünk, azaz előnyös mivoltunkból fakadnak. Minden tovaterjedése népünknek, műveltségünknek, a Kárpát-medence előnyeinek kívül történt. Azok a területek egész Euráziában nehezebben megművelhetők és lakhatók. Ezért a hátrányokat az emberek eleinte többletmunkával és szerényebb étellel, valamint ritkább lakossággal egyenlítették ki.

Volt hát olyan helyzet, amiben sikerült továbblépni az embereknek az addig érvényesülő szükségszerűségek meghatározottságából, és a természetes előnyök mintájára mesterségesen, okos szervezéssel és okos értelemmel megközelíteni a természeti kiválóság adta eredményeket,

¹²⁷ Csomor (1996) p.: 269. Vesd össze: Szücs Jenő: „Szent István Intelmei: az első magyarországi államelméleti mű.” *Szent István és kora*. Budapest, 1988.

most már mesterségesen. Ha ennek a szóbanforgó öntözéses, majd esőztető, erdőégetéses földműves–állattenyésztő gazdaságnak és mellérendelő társadalomnak a zavartalan működéséhez megfelelő felhalmozott csillagászati, azaz naptári és mezőgazdasági, azaz mérnöki és növénytani – de joggal mondhatjuk: etikai – ismereteit nézzük, sok olyan jellegzetességre következtethetünk, amik a jövő számára meghatározókká váltak. A Fekete-tengert létrehozó áradás utáni kelet-európai erőszakos – majd harcias – fejlemény megszakította változatlan működésüket, megszüntette az addigi békés környezetet. Ez a fejlemény az alárendelés, az ember elleni erőszak és háború megjelenésére vezetett, az emberség lesüllyedésére, mert a szeppei pásztorok arra a nagy nehézségre, amit a száraz éghajlat, a legelők kiszáradása és az állatállomány lecsökkenése jelentett, rossz választ adtak, ami nem vezetett együttes megoldásra, hanem széthúzó, egymás ellen fordulásra a megmaradt állatok birtoklásáért, és így az erőszakkal létrehozott első nagyvagyoni különbségekre és az abból fakadó anyagi hatalomra, a felsőbbrendű uraság és az alávetett szolgák megjelenésére.

Ezek aztán rátámadtak a termékfőlésséggel bíró földművesekre, a mi elődeinkre is a Kárpát-medenceében. Akiknek a műveltségi ereje azonban ellen tudott állni e hódítóknak, de mindig nagy áldozatokkal. Az újabb környezet így vált méginkább nem természetessé, mert a békés lakosság a környező közeg nem békés jellegét is kénytelen volt elviselni. A korábban csak a ragadozó vadállatoktól megszokott támadásokat valamilyen módon elhárítani. De amíg a ragadozó állatoknál a lét feltétele, hogy más állatokat megöljenek, az embernél ez a kényszer egymás ellen nem áll fenn, sőt, éppen az ellentéte az igaz. Ember más ember nélkül csak egy az állatok közül, emberré a közösségre – a közös szellem – avatja, és ez kérlelhetetlenül igényli az együttműködést. Az életnek nem halál a feltétele. A védekezés egyik módja volt a harc előli kitérés, föld alá bújás, amit a sok földalatti járat, építmény jelez. A másik a honvédelem megszervezése, azaz a harciaság önvédelmi célú megtanulása és alkalmazása. De a legfőbb eszköz mégis a jólét volt, amivel a földművesek a hódítók kis csapatait legtöbbször beolvasztották, vagy őket későbbi időkben uralkodó csoportként maguk fölé elismerték, de saját törvényeik megtartásával.

Mindez egyrészt harcias lovaskultúra kialakulásához vezetett, másrészt évezredek múltán az istenkirályság intézményének a megszületéséhez – mindkettő az emberi civilizáció részeként. Kevésbé ismerjük előbbi világának az ókori Európán kívüli fejleményeit, illetve róluk csak az utóbbi szemszögéből vannak híradások és modern kori régészeti és történeti megfejtések. Ismeretesebb azonban a kétféle világ összekeveredései és élethalálküzdeme egymással a fennmaradásért. Ennek hatása a környezetére is meghatározó volt, és ezen „birodalmak” átalakulásai a késő ókori és koraközépkori történelmet meghatározó fejleményeket jelentettek. Nem szabad ebben szem elől téveszteni a pénzügyek háttérvilágának, s az ideológiai jellegű vallásoknak a kialakulását sem, valamint nagy figyelmet kell szentelnünk annak a folyamatnak, amelyben a Kárpát-medence – nagy nehézségekkel, de – sorra kivédi a támadásokat, beolvasztja hódítóit, és őrzi lelki-eszmei azonosságait és életbeli függetlenségét. S nem véletlenül, e két, csak látszólag távoli világ éppen itt, a fejünk fölött csapott össze a római birodalom és a harcias lovaskultúrák vetélkedése képpen S ezzel lassan a világ az európai színpadra szűkül a középkorban. A Kelet lassan csupán az ezoterikus hivatkozások alapjaként szerepel, s ennek hatásait a leginkább a nyugat-európai arisztokrácia és a katolikus egyház próbálja meg kihasználni. A mellérendelő gondolkodású magyarság embersége azonban társra lel a keresztény eszményben, s most már ebben a keretben igyekszik megőrizni a legfontosabbnak tartott szellemi tartalmakat.

Ám Európa és különösen a benne sajátosan és rendíthetetlenül az önmaga megőrzéséért küzdő magyarság kegyetlen hatalmi játszmák színtere lesz. A királyi és főpapi törekvések már messze nem az alattvalók lelki üdvéért folynak, már nem szolgálnak ők, hanem az ideológiai megalapozottság alapján, mint akinek mindent szabad, céljaikkal szentesített bűnös eszközöket alkalmazva uralkodnak. A magyar még mindig uralja királyát, vezetőit, de már egyre nehezebben

áll ellen a közénk férkőző ármánykodóknak. Az ország többfelé szakítása ennek a megosztott és a nemzet eredeti szándékától elhanyagolt vezetésnek köszönhető, miközben a nyugati nemzetek sorra kilépnek az újkori világporondra, s a hazai intrikákban és az európai beháborúkban kipróbált kegyetlenséggel vetik magukat a leendő gyarmatokra. Ekkor a léptékek megnövekednek, legalább is, ami a pénzzel elérhető, befolyásolható területeket és lélekszámot illeti. A világösszefüggések ettől kezdve kiegyenlítik a természetes hátrányokat, és lassan kezd az egész nyugati világ a Föld többi része kiszippolyozásából hasznot húzni. Ez a helyi arisztokráciát a pénzügyi-katonai-termeltető réteggel váltja fel. Mi és a környezetünk – tengerpart nélkül – ebből többféle módon és okból kimarad, hiszen még az osztrák császári birodalmon belül is a nyugati oldal fejlődik, de ugyanez a nyugati fjellettségi túlsúly jellemző lesz egész Európára.

S ezzel már eljutottunk az utóbbi egy-két évszázadig, sőt a jelenig. A hatásukat a mai napig kiterjesztő folyamatok megismerésével világos képet kapunk újkori küzdelmeinkről, és a most már túl sok kudarc miatti szenvedésünk okairól. Az egész megtervezettségéről, háttérből irányításáról, a cinikus beavatkozásokról, és főként mindennek eszmei kirakatairól, összefüggéseiről. És arról is természetesen, hogy miként állunk küzdelmünkkel. Van-e még annak értelme és eredménye, vagy már nekünk befellegzett, s a nemzetünket elsüllyesztő sirt mi magunk, más nemzetté átalakult alakban vesszük körül? Leltárt készítve láthatjuk, még a végveszélyben is micsoda teljesítményekkel rukkoltunk elő, s közben nem feledkeztünk meg békés mivoltunkról, hiszen Trianont egyetlen terrorcselekmény nélkül szenvedjük, sőt olyannyira mulyának tetteve magunkat, hogy az utóbbi időkben szinte fel sem szólamlottunk ellene, pedig igen vérszes jött el a bűvös százéves évforduló, amely a jogtalan eltulajdonítást – sokaktól vélten – szentesíti az ellakás tényállásával.

Vannak azonban vigaszaink küzdelmünkben és reménykedéseink, mert a világ nem bírja tovább azt az elnyomó rendszert, ami ellen mi már a kezdeti óta küzdünk. A világ lassan tönkremegy, s az emberek a világban látják egymást, látják a különbségeket a fényűzés és a nyomor között, látják az értelmetlen fegyverkezést, az erőszak és a háborúk értelmetlen szenvedéseit, s hogy ez csak keveseknek hajt gonosz módon hasznot. Egész Európa is a hanyatlás szélére jutott, s a fejletlenségbe taszított világ a fejlett fegyverek segítségével elbizonytalanítja életünket. Pedig vannak feladatok, lehetnének nagy célok. Meg kell ezeket fogalmazni, el kell kezdeni szervezni, hogy egyre többen ismerjék meg és álljanak mellé. A világ egésze megnyerheti a küzdelmünket, s azzal mi is nyertesek közé kerülhetünk végre, a jól megérdemelt helyünkre.

Sokkal jobban tudatosítani kell azonban mindenkivel saját értékeinket, megismerni a mi eredendő nemzeti jellegünket, törekvéseinket. Az egész világ számára nyilvánvalóvá kell tennünk, hogy küzdelmünk jellege végig olyan volt, ami most a világ megmentésének egyedüli módjának látszik. Tetemre kell hívunk mindent és mindenkit, minden téveszmét és borzalmat, minden bűnt, amit ellenünk elkövettek, mert az emberiség elleni bűn, további elkövetése már tényleg veszélyezteti az emberiséget, mert az emberiségnek mi vagyunk ezzel a küzdelmünkkel az igazi szószólói. A világ elé kell tárnunk azt a kicsinyességet, amivel a nagyhatalmak minket kiszolgáltatnak még ma is szomszédainknak. S azt a kapzsiságot, amivel a nyugati országok rabolják ki ma is a keletieket, az északiak a délieket. Meg kell mutatnunk, hogy nem ebben áll a kereszténység, hanem az valódi emberi sikereket képes hozni, immár eredeti célja szerint az egész világra, de nem abban a formában, amint erőszakkal terjesztik és tartják, hanem abban a természetes vallási formában, ahogy a mi magyar hitünk minket megőrzött a béke és az együttműködés, az egymás felemelkedésén munkálkodó és a kölcsönös sikertől boldog ember alakjában.

Csoda az, ahogyan fennmaradtunk. Csoda volt például, amikor a körülöttünk lángoló harcias világ nem eltiprásra szánt ellenséget, hanem a féműves képességeink miatt kardkóvácsoló istent látott bennünk. Ma ismét csodára van szükség, hogy immár a semmit se

tisztelő, csakis a pénzt, mint istenséget imádó társadalommal megértessük: ha élni akar, akkor magának is csodát kell tennie. És ennek véghezviteléhez nyújt segítséget a magyar műveltség és Szentséges Koronánk a puszta létével, múltjával és eszménye felfogásával, érvényesítésével.